

6. Lekcja szósta

sześć *six*

szósty *sixth*

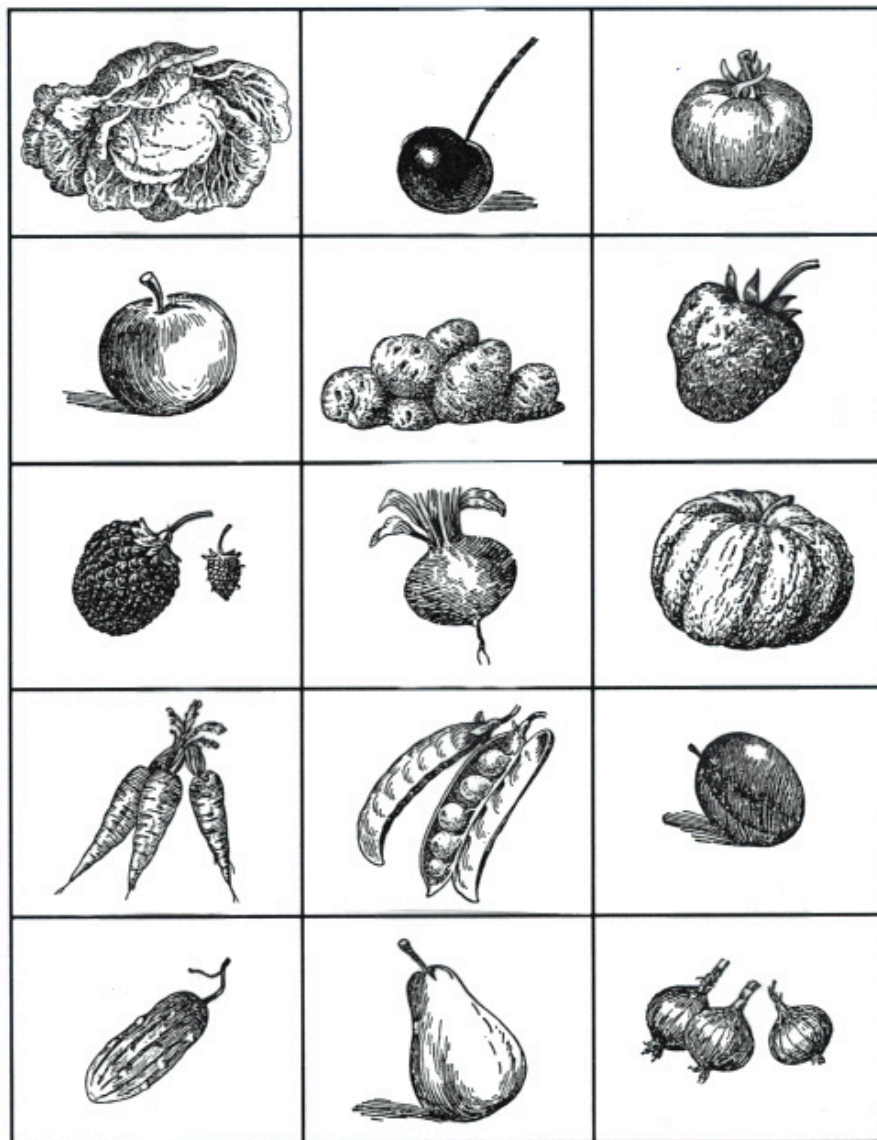
THE INSTRUMENTAL CASE.
PREPOSITIONS TAKING THE INSTRUMENTAL
PREDICATE NOUNS; 'BE' SENTENCES.
INSTRUMENTAL OF PRONOUNS (REVIEW).
DETERMINATE AND INDETERMINATE VERBS OF
MOTION.
MINI-LESSON: THE VOCATIVE CASE

wodnik Aquarius. **hydraulik** plumber. **styczeń** January. **w styczniu.** **luty** February. **w lutym**

- 6.A. Ogród, działka** 280
Our neighbor's an avid gardener.
- 6.B. Na emeryturze** 292
My former boss is now retired.
- 6.C. Przed bramą** 306
Going to a concert. Where to wait for one's ride?
- 6.D. Tuż przed moim domem** 315
Commuting to work.
- 6.E. Samochodem, pociągiem** 323
Different ways of travel.

jarzyna *f* vegetable. owoc *mi* fruit

Number the squares and match the items to the numbers. **burak** beet, **cebula** onion, **czereśnia** sweet cherry (not pictured), **dynia** pumpkin, **fasola** bean (not pictured), **grosz(e)k** peas, **gruszka** pear, **jabłko** apple, **kapusta** cabbage, **kartof(e)l** (or **ziemniak**) potato, **malina** raspberry, **marchewka** carrot, **ogór(e)k** cucumber, **śliwka** plum, **truskawka** strawberry, **wiśnia** sour cherry.

6. LEKCJA SZÓSTA

Typical cottage on a **działka** (garden plot).

6.A. Ogród, działka

Who's that person working in the garden? Our neighbor, Mr. Kwiatkowski.

Version A (male):

Pan Olgierd: -Kim jest ten pan, <który pracuje tam w ogrodzie>?

Pani Lucyna: -To nasz sąsiad, pan Kwiatkowski. On jest adwokatem.

Pan Olgierd: -Widzę, że jest też zapalonym ogrodnikiem.

Lucyna: -To prawda. On spędza prawie cały swój wolny czas w ogrodzie. <Ciągłe zajmuje się swoimi kwiatami.>

Pan Olgierd: -To widać. To są najpiękniejsze róże, jakie kiedykolwiek widziałem. <Pięknie pachną, nawet stąd.>

Who is that man, who is working there in the garden?

That's our neighbor, Mr. Kwiatkowski He's a lawyer.

I see he is also an avid gardener.

That the truth. He spends almost all his free time in the garden. <He's always busy with his flowers.>

One can see. Those are the most beautiful roses I've ever seen. <They smell beautiful, even from here.>

Version B (female):

Pan Roman: Kim jest ta pani, <która pracuje tam na działce>?

Pani Renata: To nasza sąsiadka, pani Połomska. Ona jest lekarką.

Pan Roman: Widzę, że jest też wspaniałą ogrodniczką.

Pani Renata: Tak. Pracuje na działce prawie codziennie.

Pan Roman: <Wyobrażam to sobie.> To są najpiękniejsze pomidory, jakie kiedykolwiek widziałem.

Who is that woman, <who is working there in the garden-plot?>

That's our neighbor, Ms. Połomska. She's a doctor.

I see she is also a marvelous gardener.

<Those are the most beautiful tomatoes I've ever seen.>

Yes. She works in her garden-plot almost every day.

<I can imagine>. Those are the prettiest tomatoes that I've ever seen.

Do zapamiętania:

Czy znasz tę panią, która tam pracuje?
Kim jest ta pani?
Kim jest ten pan?
Kto pracuje tam na działce/w ogrodzie?
On jest adwokatem.
On jest tam prawie codziennie.
On jest zapalonym ogrodnikiem.

On spędza cały swój czas w ogrodzie.
Ona jest wspaniałą ogrodniczką.
Ona zajmuje się kwiatami.
To nasz sąsiad.
To nasza sąsiadka.
To widać.
Wyobrażam sobie.

Uwagi

działka –tek f garden plot. **na działce.**
kim jest ten pan (ta pani)? who is that man (woman)? **kim:** Instrumental of **kto** (this lesson)
o nim (o niej) about him (Locative case)
ogród garden. **w ogrodzie** in the garden
on jest adwokatem (ona jest adwokatką). he (she) is a lawyer. case forms (this lesson)
pachnąć –nę *niesz impf intrans+av* smell

spędzać –am –asz *impf* spend
swój, swoja, swoje one's own (reflexive possessive pronoun)
uprawiać –am –asz *impf* cultivate, raise, grow
widzieć –dzą –dzisz *impf* see
wyobrażać –am –asz *impf*. ~ **sobie** imagine
zająć się –jmę –jmiesz *pf*, **zajmować się** –muję –mujesz *impf* +I be busy with, occupy oneself with

Pytania

1. Jak się nazywa sąsiad (sąsiadka)? Co wiemy o nim (o niej)? Kim on(a) jest? Co on(a) robi?
2. Gdzie i jak on(a) spędza wolny czas? Czym on(a) się zajmuje? Czym on(a) się interesuje?
3. Czy jest dobrym ogrodnikiem (dobrą ogrodniczką)? Skąd on(a) ma tyle wolnego czasu, żeby pracować w ogrodzie (na działce)?
4. Czy masz ogród czy działkę? Czy lubisz pracować w ogrodzie? Czy jesteś dobrym ogrodnikiem (dobrą ogrodniczką)? Co uprawiasz?
5. Co robisz kiedy masz wolny czas?
6. Czy dobrze znasz swojego sąsiada (swoją sąsiadkę)? Jaki on (Jaka ona) jest? Czy wiesz, czym on(a) się zajmuje i interesuje?

Prawdziwa historia (wersja A)

Pan Olgierd odwiedza panią Lucynę na jej działce. Siedzą *pod* drzewami i piją herbatę z cytryną. Pan Olgierd zauważa mężczyznę w ogrodzie obok, który pracuje bardzo energicznie na innej działce. Pan Olgierd *interesuje się*, kim on jest. To jest nasz sąsiad, odpowiada Pani Lucyna, pan Kwiatkowski. On jest adwokatem. Jest nie tylko adwokatem, mówi Pan Olgierd, ale jest też wspaniałym ogrodnikiem. *Pochwala* jego róże, i mówi, że są najpiękniejsze, jakie on kiedykolwiek widział. Pani Lucyna zgadza się i *dodaje*, że pan Kwiatkowski spędza w ogrodzie prawie cały swój wolny czas. Jest tam prawie codziennie. Ciekawe, skąd adwokat ma *tyle wolnego czasu*, żeby pracować w ogrodzie, ale to chyba jest jego sprawa.

skraj *mi* edge, border. **pod** *prep+I* beneath. **interesować się** *–suję –sujesz +I* be interested in. **pochwalać** *-am –asz* praise. **dodawać** *–daję –dajesz* add. **tyle wolnego czasu** so much free time.

Możliwe pytania do pana Olgierda: Czy pan sam ma działkę? Jeśli nie, to czy pan chciałby ją mieć? Skąd pan zna panią Lucynę? Czy ona zaprosiła pana na swoją działkę dziś? Czy ona jest pana sąsiadką w mieście? Czy pan jest na emeryturze? Co pan sam robi (albo robił) zawodowo [*professionally*]? Jak pan spędza swój wolny czas? Ma pan jakieś hobby? Czy pan jest zazdrosny [*jealous*] o pana Kwiatkowskiego, że ma taki ładny ogród?

Możliwe pytania do pani Lucyna: Jak długo pani ma tę działkę? Czy kupiła ją pani, czy może pani ją odziedzyczyła-*inherited*? Czy ma (albo miała) pani męża? A dzieci? Jeśli są dzieci, to gdzie one są? Czy są w Polsce, czy może wyjechały za granicę-*abroad*? Jak często one odwiedzają panią? Co pani sama uprawia-*raise* na swojej działce? Kwiaty, tak jak pan Kwiatkowski? Uprawia pani porzeczki-*currants*? Agrest-*gooseberries*? Śliwki-*plums*?

GRAMATYKA 6.A.

NASAL VOWELS BEFORE CONSONANTS. In its 'pure' state, nasal **ą** represents a nasal diphthong "o^W" (i.e., not "a^W", as the letter implies), and nasal **ę** represents a nasal diphthong "e^W". These sounds occur mainly before continuant consonants (**s, z, ś, ź, sz, rz, ż, ch**). Practice: **mąż** *husband*, **sąsiad** *neighbor*, **gęś** *goose*, **mężczyzna** *man*. Nasal **ą** also occurs in final position; by contrast, nasal **ę** occurs in final position only when emphasized, or in hypercorrect speech. Practice: **są** *they are*, **bramą** *gate-lsg.*, **trochę** (TRO-che") *a little*, **naprawdę** (na-PRA-wde") *really*. The consistent nasal pronunciation of word-final **ę** sounds artificial and pedantic.

Before stops (**b, d, g, p, t, k**) and affricates (**c, dz, cz, dź, ć, dź**), the nasal vowels **ą** and **ę** become decomposed into "o" or "e", respectively, plus a following "n", "m", "ń", or "ng" (the sound of "ng" in *song*). By and large, this decomposition occurs naturally, according to the nature of the following consonant:

Before labial stops (b, p)	ę: em	tępy "tempy" <i>dull</i>
	ą: om	głębia "głembja" <i>depth</i> dąb "domp" <i>oak</i>
Before dental stops (d, t) and hard affricates (d, dz, cz, dz)	ę: en	kręty "krenty" <i>twisted</i>
	ą: on	ręce "rence" <i>hands</i> kąt "kont" <i>corner</i> pączek "ponczek" <i>bud</i>
Before palatal dental affricates (ć, dź):	ę: eń	chęć "cheńć" <i>desire</i>
	ą: oń	będz "bońć" <i>be (imper.)</i>
Before velar stops (g, k):	ę: eng	ręka "rengka" <i>hand</i>
	ą: ong	bąk "bongk" <i>gadfly</i>
Before palato-velar stops (g', k')	ę: e ng	ręki "rengk'i" <i>hand-Gsg.</i>
	ą: o ng	bąki "bongk'i" <i>gadflies</i>

6. LEKCJA SZÓSTA

INSTRUMENTAL CASE: MAIN USES. The most easily formed of the Polish grammatical cases is the Instrumental. For its formation, see further below. Here are its main uses.

1. The Instrumental case takes its name from its use in phrases of INSTRUMENT, MEANS, PATH ALONG WHICH:

Można pisać albo ołówkiem, albo długopisem. *One may write either with a pencil or a ball-point. (Instrumental of instrument)*

Do Łodzi można jechać pociągami. *One can go to Lodz by train. (Instrumental of means of conveyance)*

Autobusy nie jeżdżą tą ulicą. *Buses don't go along this street. (Instrumental of path)*

2. The Instrumental case is regularly used in PREDICATE NOUN PHRASES, i.e. noun phrases connected to the subject of the sentence with the verb 'be':

Nasz sąsiad jest lekarzem. *Our neighbor is a doctor.*

Marta jest dobrą studentką. *Marta is a good student.*

Accordingly, the question when asking "who someone is" uses the Instrumental case form of **kto: kim: Kim on(a) jest? Who is (s)he? Kim oni są? Who are they?**

This rule cannot be emphasized enough, especially since it is against an English-speaker's first intuition. The Nominative case with the second noun in the above sentences would be incorrect. This construction is to be distinguished from the **to (jest)**, or identity construction, which *is* followed by the Nominative case, as in:

Ten pan to (jest) nasz sąsiad. *That man is our neighbor.*

Ta pani to (jest) nasz lektorka. *That woman is our lecturer.*

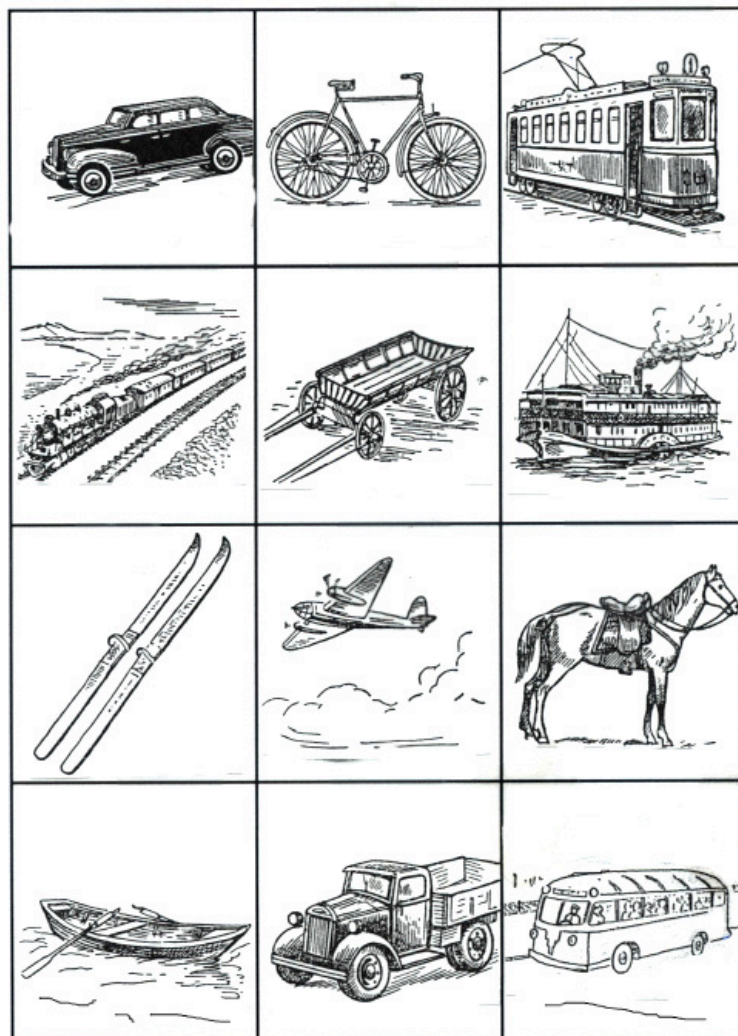
In most instances, the Instrumental construction has the meaning "belongs to the class or set of", while the **to jest** construction has the meaning "is the same as or identical to". For further discussion of these constructions, see below (6.B) under Inclusive vs. Equational 'be' Sentences.

3. The Instrumental case also has uses after prepositions, after certain verbs, and in idiomatic expressions, as will be discussed later in this chapter (6.B). For the time being, note that the preposition **z** in the sense of 'together with, along with' requires the Instrumental case:

Rozmawiam z naszym sąsiadem *I'm conversing with our neighbor.*

Idę na spacer z moim psem. *I'm going on a walk with my dog.*

Nie zgadzam się z moją lektorką. *I don't agree with my f. lecturer.*

Instrumental of means of transportation

autobus *bus* / *autobusem*, **ciężarówka** *truck* / *ciężarówką*, **furmanka** *wagon* / *furmanką*, **koń** *horse* / *koniem* (but usually *na koniu* or *konno* *on a horse*), **łódź** f. *boat* / *łodzią*, **narty** *skis* / *nartami* (but *na nartach* *on skis*), **pociąg** *train* / *pociągiem*, **rower** *bicycle* / *rowerem* (or *na rowerze*), **samochód** *automobile* / *samochodem*, **samolot** *airplane* / *samolotem*, **statek** *ship* / *statkiem*, **tramwaj** *trolley, streetcar* / *tramwajem*.

The Instrumental forms may be used after the verb **jechać** *jadę* *jedziesz* *go by vehicle, ride, drive*: **Jadę autobusem.** *I'm taking the bus.* One usually uses **lecieć** *lecę* *lecisz* 'fly' for airplanes, and **płynąć** *–nę* *–niesz* 'swim,' 'sail' for boatsw and ships.

6. LEKCJA SZÓSTA

INSTRUMENTAL CASE: FORMATION. The Instrumental sg. has one set of endings for masculine/neuter nouns and adjectives, and another set for feminine nouns and adjectives. Here are the SINGULAR endings:

	adjective	noun
masc./neut.	-ym (-im)	-em (-iem)
feminine	-ą	-ą

Nominative
dobry student *good student*
zwykłe biuro *ordinary office*
miła osoba *nice person*

Instrumental
dobrym studentem
zwykłym biurem
miłą osobą

The masc./neut. adjective ending **-ym** is respelled **-im** after **k, g, j, l, ń, p', b', m'**; see **tani** *cheap* (**tań-y**), masc./neut. I.sg. **tanim**; **głupi** *stupid* (**głup'-y**), masc./neut. I.sg. **głupim**. The masc./neut. noun ending **-em** following **k** or **g** requires the insertion of an **i**:

jaki człowiek *what man-Nom.* **jakim człowiekiem** *what man-Inst.*

The letter **j** is dropped after a vowel before **i**, so that the masc./neut. Instrumental forms of **mój, twój, swój** are spelled **moim, twoim, swoim**:

mój pies *my dog-Nom.* **moim psem** *my dog-Inst.*

In the plural, nouns of all genders have the same Instrumental endings:

	adjective	noun
all genders	-ymi (-imi)	-ami

Examples of plural Instrumentals:

Nominative
główny port *main port*
szeroka ulica *wide street*
duże miasto *large town*
drogi hotel *expensive hotel*
mój student *my student*

Instrumental plural
głównymi portami
szerokimi ulicami
dużymi miastami
drogimi hotelami
moimi studentami

NOTES ON INSTRUMENTAL FORMATION:

a. Feminine nouns ending in a consonant (i.e., in -o) take the regular feminine Instrumental ending -ą:

Nom. długa noc long night *Instr: długą nocą*

b. Masculine nouns ending in -a take feminine-like endings, but they take masculine adjective agreement:

Nom. dobry kolega good colleague *Instr. dobrym kolegą*

c. Nouns having the form of adjectives are declined accordingly, e.g.

Nom. nasz krewny our relative (m.) *Instr. naszym krewnym*

Ona jest moją bardzo dobrą znajomą. *She is my very good acquaintance.*

Jesteśmy bardzo bliskimi krewnymi. *We are very close relatives.*

d. Remember: after **k** or **g**, -ym is respelled -im, and -em is respelled -iem:

Nom. szybki pociąg fast train *Instr. szybkim pociągiem.*

e. Some nouns have an irregular short Instrumental plural in -mi. Some of these nouns have irregular plural declensions in general:

noun	Nominative plural	Irregular Instrumental plural
człowiek <i>man</i>	ludzie <i>people</i>	ludźmi
brat <i>brother</i>	bracia <i>brothers</i>	braćmi
gość <i>guest</i>	goście <i>guests</i>	gośćmi
koń <i>horse</i>	konie <i>horses</i>	końmi
przyjaciel <i>friend</i>	przyjaciele <i>friends</i>	przyjaciółmi
dziecko <i>child</i>	dzieci <i>children</i>	dziećmi

e. The word **rodzice** *parents* is rarely used except in the plural. Its Instrumental plural is regular: **moi rodzice** *my parents*, *lpl moimi rodzicami*

On jeszcze mieszka ze swoimi rodzicami. *He still lives with his parents.*

f. LAST NAMES. Polish last names are either of adjectival or nominal form. Adjectival surnames typically end in -ski, -cki, or -dzki, and take gender and case endings like any adjective, hence

Nominative	Accusative	Instrumental
pan Zawadzki	pana Zawadzkiego	panem Zawadzkim
pani Zawadzka	panią Zawadzką	panią Zawadzką

6. LEKCJA SZÓSTA

Nominal last names ending in consonants like, say, **Kruk** (literally, 'raven') are used in the same form by both men and women, with the difference that the name is declined with men, but not with women:

Nominative	Accusative	Instrumental
pan Kruk	pana Kruka	panem Krukiem
pani Kruk	panią Kruk	panią Kruk

'SEE', 'LOOK AT' 'WATCH'; 'HEAR', 'LISTEN' The difference between 'seeing' versus 'watching' or 'looking at', and between 'hearing' versus 'listening', is one of non-purposeful versus purposeful action. The verbs concerned are:

non-purposeful

widzieć –*dzę* –*dzisz* see

słyszeć –*szę* –*szysz* hear

purposeful

patrzeć –*rzę* *irzysz na+A* look at

oglądam –*am* –*asz* watch, view

łuchać –*am* –*asz* +*G* listen to

The verbs **widać** 'to be seen' and **słychać** 'to be heard' are not conjugated; they can be used only impersonally, in the infinitive:

Co słychać? 'What's to be heard,; i.e., what's new?'

Widać, że ona ma wielki talent. *It's clear he has great talent.*

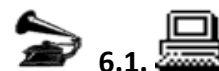
Jestem jej matką. Ja jestem jej córką.

ĆWICZENIA 6.A

6.1. 'Who was that man?' In c., make up an answer using the **to jest+Nominative construction**.

- mężczyzna: a. Kim jest **ten mężczyzna**? *Who is that man?*
 b. Kim **był ten mężczyzna**? *Who was that man?*
 c. **Ten mężczyzna to (był) mój szef.** *That man is (was) my boss.*

pani, człowiek, osoba, dziewczyna, pan, kobieta, chłopiec.

6.1.

6.2. 'What kind of lawyer is he?' For professions, see Lesson 3.E.

- lawyer: a. Jakim on jest **adwokatem**? *What kind of lawyer is he?*
 b. Jaką ona jest **adwokatką**? *What kind of lawyer is she?*

actor, dentist, clerk, waiter, student, teacher, hairdresser, doctor, gardener.

6.2.

6.3. Professions. Use various adjectives.

- ogrodnik: a. On jest **doskonałym ogrodnikiem.** *He's an excellent gardener.*
 b. Ona jest **doskonałą ogrodniczką.** *She's an excellent gardener.*

adwokat, lekarz, specjalista (m.), dziennikarz, nauczyciel, student, szef (f. szefowa).

6.3.

6.4. Predicate adjectives and predicate nouns:

- drogi dentysta: a. **Ten dentysta jest drogi.** *That dentist is expensive.*
 b. **On jest drogim dentystą.** *He is an expensive dentist.*

dobra studentka, wymagający szef, stary profesor, nowa sekretarka, miła kobieta, grzeczny kelner, zdolna-talented nauczycielka, piękna-beautiful aktorka, zdolny adwokat, przystojny aktor, zajęty lekarz.

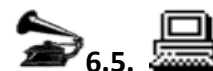
6.4.

6. LEKCJA SZÓSTA

6.5. *Instrumental of means.*

samochód, autobus : Czy wolisz tam jechać **samochodem** czy **taksówką**? *Do you prefer to go there by car or by bus?*

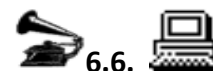
tramwaj, taksówka; rower, motocykl; pociąg, autobus.

6.6. *Writing implements.*

długopis: Można pisać **długopisem**. *One may write with a ball-point.*

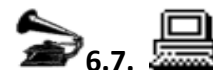
ołówek, kreda, pióro, mazak-marker, atrament-ink.

6.7. *The preposition **razem z** 'together with' plus the Instrumental, singular and plural. Look out for irregular forms in the plural (starred).*

mój sąsiad: a. Pracuje razem z **moim sąsiadem** *I work together with my neighbor.*
b. Pracuję razem z **moimi sąsiadami**. *I work together with my neighbors.*

mój syn, ta pani, ten pan, mój kolega, moja siostra, moja znajoma, nasz syn, mój przyjaciel*, mój znajomy, moja córka, nasze dziecko*, mój brat*.

6.8. *Translate, in each instance using the Instrumental case):*

- a. Warsaw is a large city (**miasto**).
- b. Poland is an important country (**kraj**).
- c. Kraków is another (**inny**) large Polish city.
- d. Marta is my best friend.
- e. Henryk is my best colleague.

- f. I always write with a pen. I never write with a pencil.
- g. Who is the man with those horses? (**koń**, *1pl końmi*).
- h. Who is the lady with the roses (**róża**).
- i. Wiktor is a man with imagination (**wyobraźnia**).
- j. I'm going on a walk with my wife.
- k. I don't always agree with my husband.

pod pretekstem *under the pretext*. The name of this establishment plays on the custom of naming pubs and other such places after an object featured on a sign, as **Pod Krokodylem** *under the (sign of the) crocodile*, **Pod Baranami** *under (the sign of the) rams*, and so forth.

6.B.1. Na emeryturze

Who was that man? My former boss.

Teresa: Kim był ten mężczyzna, <z którym rozmawiałaś przed chwilą>?

Who was that man <with whom you were talking a moment ago>?

Tomek: To był mój dawny szef. Teraz jest już na emeryturze.

That was my former boss. He is retired now.

Teresa: Co za szczęście być na emeryturze!

What luck to be retired!

Tomek: Nie sądzę. Teraz on nie wie, co ze sobą zrobić.

I don't think so. He doesn't know now what to do with himself.

Teresa: Powinien zacząć <znaleźć> jakąś nową pracę.

He should begin <find> some sort of new work.

Tomek: Łatwiej jest powiedzieć niż zrobić.

It's easier to say than to do.

Jestem Europejczykiem. I am a European.

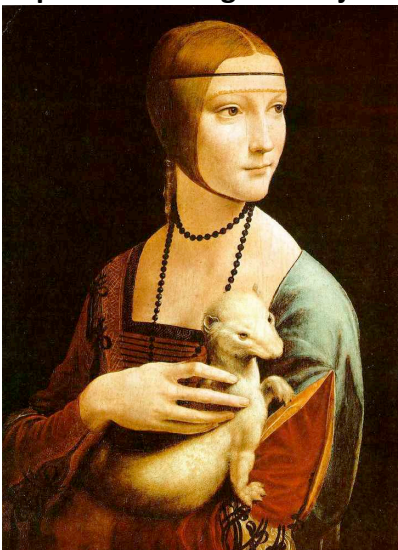
A poster featuring race-car driver Krzysztof Wołowczyk, using the Instrumental of predicate noun, part of a campaign urging voters to vote for Polish entry into the European Union (which they did by a large majority).

A cartoon responding sarcastically to the ad campaign **Jestem Euro pejczykiem** *I'm a Euro whip* (above), based on a pun, suggesting that upon entry into the European Union (EU), Poland will be flogged by the power of the euro. **pejczyk** *little whip*. This turned out not to be the case. As of 2016, Poland is still debating when to forsake the złoty and go over to the less stable euro.

6. LEKCJA SZÓSTA

Kim jest ta pani? Dama z gronostajem (z łasicą).

“Lady with Ermine” by Leonardo da Vinci, one of Poland’s most prized museum holdings, hangs in the Czartoryski museum in Kraków. The species of the animal remains a mystery. It may be a **gronostaj** *ma* ermine, or perhaps a **łasicą** *f* weasel.

6.B.2. Co za nuda

Who was that woman? My former boss.

Tomek: Kim była ta kobieta, <z którą rozmawiałaś przed chwilą przez telefon>?

Teresa: To była moja dawna szefowa. Teraz jest już na emeryturze.

Tomek: Co za nuda być na emeryturze!

Teresa: Wcale nie. Ona mówi, że teraz ma czas na wszystkie swoje zainteresowania.

Tomek: Co ona robi tak interesującego?

Teresa: Biega, czyta, maluje, podróżuje...

<**Tomek:** Pewnie też robi na drutach.

Teresa: Chyba tak. Ona jest bardzo wszechstronna.>

Who was that woman <with whom you were talking a moment ago on the phone>?

That was my former boss (f.). She is retired now.

What a bore to be retired!

Not at all. She says now she has time for all her interests.

What does she do that’s so interesting?

She jogs, reads, paints, travels...

<*She probably also knits.*

Probably so. She’s very versatile.>

Do zapamiętania:

Co ona robi tak interesującego?
 Co ona robi ze swoim wolnym czasem?
 Co za nuda!
 Co za szczęście!
 Co za szczęście być na emeryturze.
 Kim był ten mężczyzna?
 Kim była ta kobieta?
 On nie wie, co ze sobą zrobić.

Ona teraz ma czas na wszystkie swoje zainteresowania.
 Tak sądzisz?
 Teraz on(a) jest już na emeryturze.
 To mój dawny szef.
 To moja dawna szefowa.
 W jego wieku to nie będzie tak łatwe.
 Wcale nie.
 Z kim rozmawiałaś przed chwilą?

Uwagi

co za +N what a. **co za szczęście** what good luck. **co za nuda** what a bore
co zrobić ze sobą what to do with himself.
sobą: Inst. of **siebie**
emerytura retirement.
na emeryturze in retirement
gospodyni domowa housewife
hobby *n indecl* hobby
malować *-luję -lujesz* paint
podróżować *-żuję -żujesz* travel
przed chwilą a moment ago
robić na drutach knit
rozmawiać *-am -asz impf z+I* converse with, talk with
sądzić *-dzę -dzisz impf* judge, think so

szefowa *f* boss. The word is declined like an adjective
Tomek *-mka* affectionate form of **Tomasz**
uprawiać *-am -asz do* (a sport)
Wcale nie *phr* not at all
wiek *mi* age, century. **w jego wieku** at his age
zabawny *aj* amusing
zacząć *-nę -niesz pf* begin
z którą, z którym with whom: Instrumental case forms of **który** after the preposition **z+I** 'with'
z wolnym czasem with one's free time. The Instrumental case after the preposition **z+I** 'with'
znaleźć *znajdę -dziesz pf* begin

Pytania (to both 6.B.1 and 6.B.2)

1. Kim jest ten mężczyzna (ta kobieta)?
2. Co on(a) teraz robi? Czym on(a) się teraz zajmuje?
3. Czy on(a) jest zadowolony (zadowolona), że jest na emeryturze?
4. Co Teresa myśli o dawnym szefie Tomka? Co Tomek myśli o dawnej szefowej Teresy?
5. Czy wiesz, co będziesz robił(a) na emeryturze? Czy zaczniesz nową pracę czy nowe hobby?

6. Czy zgadzasz się z opinią, że to szczęście być na emeryturze? pracować? być gospodynią domową?
7. Masz za mało wolnego czasu? A może masz za dużo? Co robisz ze swoim wolnym czasem?
8. Czy masz jakieś hobby? Czy kolekcjonujesz coś? (Co?) Umiesz robić na drutach? Uprawiasz jakiś sport? Czy uważasz, że jesteś wszechstronny (wszechstronna)?

6.B.1. Prawdziwa historia

Tomek czeka na Teresę *przed* sklepem, gdzie ona robi zakupy. Teresa *widzi* przez okno jak Tomek stoi na ulicy i rozmawia z jakimś starszym panem. Ona jest ciekawa, kim jest ten pan, z którym Tomek tak długo rozmawia. Ona widzi, że Tomek dość dobrze go zna. Okazuje się, że to jest jego dawny szef, pan Szydłowski, który teraz jest na emeryturze. Musiał pójść na emeryturę, bo miał 67 (sześćdziesiąt siedem) lat. Teresa mówi, że to musi być szczęście być na emeryturze. Tomek *niekoniecznie* zgadza się z Teresą, bo jego dawny szef mówi, że teraz czuje się bardzo *nieszczęśliwie*. On myśli, że jest zbyt młody i energiczny, *żeby być* na emeryturze. Teraz nie wie, co zrobić ze swoim wolnym czasem. Chce *zacząć* jakąś nową pracę, ale nie wie co i jak. *W jego wieku* na pewno nie będzie mu tak łatwo *znaleźć* nową pracę.

przed *prep+I* before, in front of. **widzieć** –*dzę –dzisz* see. **niekoniecznie** *av* not necessarily. **nieszczęśliwy** *aj* unhappy. *av* **nieszczęśliwie**. **żeby być** in order to be. **na pewno** *av* for sure. **zacząć** *zaczną –niesz pf* being. **w jego wieku** at his age. **znaleźć** *znajdę –dziesz pf* find.

6.B.2. Prawdziwa historia

Jest wieczór. Tomek i Teresa siedzą w domu, kiedy ktoś *dzwoni* do Teresy. Teresa bardzo długo rozmawia z tą osobą *przez* telefon. Tomek nie *poznaje* kto to jest, ale widzi, że Teresa bardzo dobrze ją zna. Okazuje się, że to była jej dawna szefowa, która teraz jest na emeryturze. Ona dzwoniła po prostu *po to*, *żeby* porozmawiać. Co za nuda być na emeryturze, myśli i mówi Tomek. Teresa nie zgadza się. Jej dawna szefowa jest bardzo zadowolona, że jest na emeryturze, bo teraz ma czas na wszystkie zainteresowania, na które ona nie miała czasu *przedtem*. Ona biega, czyta, maluje, podróżuje, gotuje interesujące *potrawy*... Jej dawna szefowa jest bardzo *utalentowana*. Teresa chciała być taka, jak ona.

dezwonić –*nię –nisz do+G* phone. **przez** *prep+A* through, over. **przez telefon** on the phone. **poznać** –*am –asz pf, impf* **poznawać** –*znaję –znajesz* meet, recognize. **dzwonić** –*nię –nisz impf* ring. **po to**, **żeby** in order to. **przedtem** *av* previously. **potrawa** *f* dish. **utalentowany** *aj* talented.

6. LEKCJA SZÓSTA

Możliwe pytania do Tomka (6.B.1): Czy pan Szydłowski był dobrym szefem? Co to była za firma gdzie pracowałeś? Czy nadal tam pracujesz? Czy teraz masz nowego szefa? Jaki on jest? Bardziej czy mniej wymagający niż pan Szydłowski? A może ty sam jesteś teraz szefem na jego miejscu-*in his place*? Czy jesteś zazdrosny-*jealous* o pana Szydłowskiego, że już nie pracuje? Dlaczego (nie)? Czy on nie powinien znaleźć jakiegoś hobby zamiast szukać-*look for* nowej pracy? W jakim wieku-*age* ty chcesz pójść na emeryturę? Co wtedy-*then* będziesz robił? Podróżować? Sadzić-*plant* kwiaty? Hodować-*breed* gołębie pocztowe-*carrier pigeons*? Kolekcjonować etykiety-*labels* po winie?

Możliwe pytania do Teresy (6.B.2): Jakie były stosunki-*relations* między tobą a twoją dawną szefową? Musiały być dobre, bo teraz rozmawiacie przez telefon jak stare dobre znajome. Może kiedyś zaprosisz ją na lunch, żeby mieć czas na dłuższą rozmowę? Czy uważasz, że jesteś tak samo utalentowana jak ona? Co ty teraz robisz kiedy masz wolny czas? Chciałabyś mieć więcej wolnego czasu? Co chcesz robić, na co teraz nie masz dość czasu? Jak myślisz, dlaczego pan Szydłowski, dawny szef Tomka, czuje się nieszczęśliwie będąc-*being* na emeryturze, a twoja dawna szefowa nie? Kiedy ty sama będziesz gotowa na emeryturę? Czy ty biegasz regularnie? Czytasz powieści? Malujesz? Grasz na instrumencie? Lubisz podróżować? Robisz na drutach?

Emblem of the **Polski Związek Hodowców Gołębi Pocztowych** (Polish Union of Raisers of Carrier Pigeons). **Gołębiarstwo** (the raising of exotic or sports pigeons) is a big hobby in Poland, with an estimated 43,000 pigeon-fanciers nation-wide.

GRAMATYKA 6.B.

USES OF THE INSTRUMENTAL (CONTINUED FROM 6.A).

3. The Instrumental case is required after the following prepositions. Such uses have little if anything to do with the basic meaning of the Instrumental case. Most share the sense of 'in the vicinity of', i.e., 'in front of', 'behind', 'between', 'under', 'above':

prepositions:

między *between, among*

nad *over, above, on top of*

pod *below, underneath, beneath*

poza *besides, beyond*

przed *before, in front of*

z *(together, along) with*

za *behind, in back of*

examples:

między nami *among, between us*

nad domem *above the house*

pod drzewem *beneath the tree*

poza tym *besides that*

przed biurem *in front of the office*

z Agatą *with Agata.*

za kratami *behind bars.*

a. The above prepositions ending in a consonant (**nad, pod, przed, z**) take a following **-e** before the Instrumental form of **ja** *I*, **mną**; hence **przede mną** *in front of me*, **ze mną** *with me*, and so on. The preposition **z** usually appears as **ze** before words beginning in **s**, especially **s** plus a consonant, as in **ze swoim psem** *with one's dog*, **ze sobą** *with one another*.

b. One-syllable personal pronouns shift stress onto a preceding preposition; hence **ZA mną** *behind me*, **ZE mną** *with me*, **na-DE mną** *above me*, **prze-DE mną** *in front of me*, and so on.

c. The preposition **między** *between* usually occurs with the conjunction **a**: **między pierwszą a trzecią** *between 1:00 and 3:00*. **między Warszawą a Krakowem** *between Warsaw and Kraków*.

d. It is useful to practice the Instrumental prepositions in conjunction with a review of verbs of 'sitting', 'standing', 'lying', 'hanging':

leżeć *-żę -żysz* lie, be lying

stać *stoję stoisz stoi* stand, be standing

wisieć *-szę -sisz* hang, be hanging

siedzieć *-dzę -dzisz* sit, be sitting

6. LEKCJA SZÓSTA

All of these verbs belong to the **-ę -y/isz -y/i** conjugation (Conjugation 2). Here are some examples:

Książka leży pod płaszczem. *The book is lying under the coat.*

Lampa wisi nad stołem. *The lamp is hanging over the table.*

Zosia siedzi pod drzewem. *Zosia is sitting beneath a tree.*

Zenon stoi za samochodem. *Zenon is standing behind the car.*

Observe the difference in meaning between

Drzewo stoi za domem. *The tree is standing behind the house.*

Za domem stoi drzewo. *Behind the house stands a tree.*

As we have seen earlier, a difference in Polish word order can sometimes correspond to the English difference between a definite (“the”) and indefinite (“a/an”) noun phrase. The first sentence answers where the tree is standing (behind the house); the second sentence answers what is growing behind the house (a tree) .

4. The Instrumental case is required in the complement position after some verbs, most importantly:

interesować się -*suję -sujesz* +I be interested in

zajmować się -*muje -mujesz* +I be busy with, look after, study

Examples:

Mój szef interesuje się tylko swoją pracą. *My boss is interested only in his job-I.*

Moja matka zajmuje się domem. *My mother looks after the house-I.*

The following verbs naming reciprocal actions are followed by the preposition **z** plus the Instrumental:

kłócić się -*cę -cisz impf z+I* quarrel with

rozmawiać -*am -asz impf z+I* talk with, converse with

spotykać się -*am -asz impf z+I* meet with

zgadzać się -*am -asz impf z+I* agree with

Examples:

Ciągle się kłócimy ze sobą. *We're continually quarreling with one another.*

Musisz z nim częściej rozmawiać. *You have to converse with him more often.*

Nie zgadzam się z tobą. *I don't agree with you.*

Spotykam się z kimś dziś po południu. *I'm meeting with someone this afternoon.*

6. LEKCJA SZÓSTA

5. A number of expressions are based on words or phrases in the Instrumental case:

czasami <i>sometimes</i>	przede wszystkim <i>especially</i>
innym razem <i>some other time</i>	przypadkiem <i>by chance</i>
jednym słowem <i>in a word, briefly</i>	razem <i>together</i>
między innymi <i>among other things</i>	tam i z powrotem <i>there and back</i>
tymczasem <i>in the meantime</i>	moim zdaniem <i>in my opinion</i>
poza tym <i>besides that</i>	tym razem <i>this time</i>

6. These time-of-year expressions also make use of the Instrumental case:

jesień <i>f fall, jesienią</i> <i>in the fall</i>	wiosna <i>spring, wiosną</i> <i>in the spring</i>
lato <i>summer, latem</i> <i>in the summer</i>	zima <i>winter, zimą</i> <i>in the winter</i>

Similarly:

noc <i>f night, nocą</i> <i>at night</i>	wieczór <i>mi, wieczorem</i> <i>in the evening</i>
---	---

7. Many useful adverbial expressions are formed with **z** plus the Instrumental:

z łatwością <i>with ease, easily</i>	z przyjemnością <i>with pleasure</i>
z chęcią <i>gladly, willingly</i>	z trudem <i>with difficulty</i>
z radością <i>gladly</i>	and numerous others.

EQUATIONAL VS. INCLUSIONAL 'BE' SENTENCES. A 'predicate-noun' "be" sentence is a sentence where the noun in the subject position of the sentence is linked to a noun in the predicate position with the verb *be*. Polish has two different predicate noun constructions, which correspond to a single English construction. These are (a) the equational or identity 'be' sentence and (b) the inclusional or descriptive 'be' sentence.

1. EQUATIONAL OR IDENTITY 'BE' SENTENCES use **to (jest)** plus the Nominative case. The item **to** is obligatory, while **jest** is often omitted. This construction resolves the identity of or classifies the subject noun, equating it with the noun in the predicate:

Gdańsk to (jest) główny polski port. *Gdansk is the main Polish port.*

The equational construction is ideally used as here, to join two separate but already known things; only their relationship of identity with one another is not known. The plural of equational sentences is expressed by replacing **to (jest)** with **to (są)**:

Warszawa i Kraków to (są) największe polskie miasta *Warsaw and Kraków are the largest Polish cities.*

2. INCLUSIONAL OR DESCRIPTIVE 'BE' SENTENCES. The more frequent predicate-noun construction is termed 'inclusional' or 'descriptive'. It uses forms of the verb **być** 'be' (without the particle **to**) and requires that the noun following the verb (the 'predicate noun') appear in the Instrumental case. This construction says something descriptive, qualifying or, especially, set-inclusive about the subject:

Gdańsk jest ważnym portem. *Gdansk is an important port.*

This sentence says something descriptive of Gdańsk, that it belongs to the set of things that may be called 'important ports'.

One often first identifies something with an equational or identity construction, and then says something about it with an inclusional/descriptive sentence; see

Ten pan to mój sąsiad. On jest lekarzem. *That man is my neighbor. He's a doctor.*

Consider also the difference between

Ten pan to nasz listonosz. *That man is our mailman, i.e., that's who he is (identity) and*

Ten pan jest listonoszem. *That man is a mailman, i.e., that's what he does (inclusional/descriptive).*

The difference between the two kinds of sentences can be subtle. Sometimes either construction is correct. Because the Instrumental **jest** construction is broader in application than the **to (jest)** construction, it is the safest to use it in instances of indecision.

In sum, do NOT connect two nouns in the Nominative case with the verb 'be'. It will almost certainly be wrong. Depending on semantics, use either

*Class-inclusional: **On jest adwokatem.** He is a lawyer. **Ona jest redaktorką.** She is an editor.*

*Equational: **Ten pan to (jest) nasz sąsiad.** That man is our neighbor. **Ta pani to (jest) moja szefowa.** That woman is my boss.*

THE CASE FORM OF PREDICATE ADJECTIVES. Adjectives agree in gender, number, and case with nouns. For this reason, predicate adjectives occur in the Nominative case (since the sentence subject is in the Nominative case):

Ten egzamin był trudny. *That exam was hard.*

Ta praca jest interesująca. *The work is interesting.*

Życie nie jest łatwe. *Life is not easy.*

An adjective modifying a predicate noun in the Instrumental case will occur in the Instrumental case, agreeing with the noun:

Pan Kwiatkowski jest wspaniałym ogrodnikiem. *Mr. Kwiatkowski is an excellent gardener.*

Pani Kwiatkowska jest wspaniałą ogrodniczką. *Ms. Kwiatkowska is an excellent gardener.*

6. LEKCJA SZÓSTA

ĆWICZENIA 6.B.

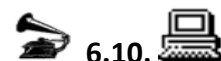
6.9. *Compose at least five questions of the following sort, referring to well-known people. Answer the questions that you form.*

- a. Kim jest (był) Paul Newman?
- b. Kto jest (był) amerykańskim aktorem?
- c. Jakim aktorem jest (był) Paul Newman?

6.10. *In b, supply a person with whom you usually do something with.*

- uczyć się: a. Z kim zwykle **się uczysz?** *With whom do you usually study?*
 b. Zwykle **uczę się z moją koleżanką Nadia.** *I usually study with my (f.) colleague Nadia.*

kłócić się, pracować, chodzić na filmy, oglądać telewizję, zgadzać się, rozmawiać, jeździć na uniwersytet, spotykać się.

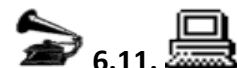

6.10.

6.11. *'She takes care of ...': **zajmować się**+I. Singular and plural.*

dom: Ona zajmuje się **swoim domem.** *She takes care of her house.*

mieszkanie, dziecko, mąż, rodzina, rodzice (pl.), syn, praca, ogród, kwiaty (pl.), dzieci (irreg. pl.)

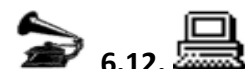

6.11.

6.12. *'He's interested in ...': **interesować się**+Inst. singular and plural.*

film: On interesuje się **kinem.** *He's interested in the cinema.*

muzyka, sport, historia, kwiaty (pl.), literatura, malarstwo *painting*, róże (pl.), nauka *science, learning*, film, samochody.

6.12.

6. LEKCJA SZÓSTA

6.13. *spotykać* +A 'meet s.o.' vs. *spotykać się z* +I 'meet with'

- Marta: a. Spotykam **Martę** codziennie. *I meet Marta every day.*
b. Spotykam się z **Martą** dzisiaj. *I'm meeting with Marta today.*

Józef, Ewa, Paw(e)ł, Julia, Marcin, Jola, Łukasz, pan Klimczak, pani Klimczak, pan Kwiatkowski, pani Kwiatkowska.

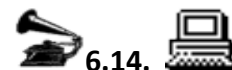

6.13.

6.14. *Instrumental singular and plural (including irregular Instrumental plurals).*

- twoja koleżanka: a. Gdzie idziesz z **twoją koleżanką**? *Where are you going with your f. colleague?*
b. Gdzie idziesz z **twoimi koleżankami**? *Where are you going with your f. colleagues?*

ta dziewczyna, ten chłopiec, ten mężczyzna, ta kobieta, ten człowiek, to dziecko, twój przyjaciel, twój kolega, ten koń.

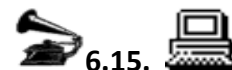

6.14.

6.15. *Instrumental singular and plural:*

- but: a. Co robisz z **tym butem**? *What are you doing with that shoe?*
b. Co robisz z tymi **butami**? *What are you doing with those shoes?*

parasol, skarpetka, koszula, krawat, rękawiczka, kwiat.

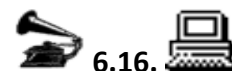

6.15.

6.16. 'converse with'. *Contrast of Accusative and Instrumental.*

- sąsiad: a. Znam **twojego sąsiada**. *I know your neighbor.*
b. Lubię rozmawiać z **twoim sąsiadem**. *I like conversing with your neighbor.*

sąsiadka, adwokat, siostra, syn, kolega, znajoma, koleżanka, znajomy, dziecko, córka, ojciec.

6.16.

Remember the verbs of physical position:

leżeć -żę -żysz lie

stać stoję stoisz stand

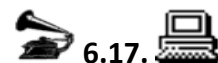
siedzieć -dzą -dzisz sit

wisieć -szę -sisz hang

6.17. *Make a logical sentence using the two nouns, a verb of 'sitting', 'standing', 'lying', 'hanging', and an Instrumental preposition. Use 'sit' only with people.*

książka, płaszcz: Książka **leży pod płaszczem**. *The book is lying beneath the coat.*

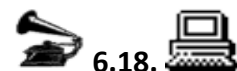
portfel, łóżko; zegar, szafa; Marta, drzewo; Zygmunt, biblioteka; lampa, stół; obraz, biurko; książka, zeszyt; Leon, portret.

6.18. **między** 'between' and the contrastive conjunction **a** 'and, but'

dom, uniwersytet: między **domem a uniwersytetem** *between home and the university*

szkoła, dom; biblioteka, muzeum; biuro, teatr; Warszawa, Kraków.

6.19. *What to eat cornflakes with. The follow serving suggestions were once printed on a bag of Polish cornflakes, before they became more widely known. Put the ingredient in the Instrumental case after z 'with':*

Można podawać płatki kukurydziane z ---. *One may serve cornflakes with:*

mleko: **z mlekiem** *with milk.*

dżem jam, **piwo** beer, **jogurt** yoghurt, **kefir** kefir, **kompot** stewed fruit, **sok owocowy** fruit juice, **konfitury** (pl) preserves, **majonez** mayonnaise, **miód** miodu honey, **śmietana** sweet cream, **twaróg** twarogu cottage cheese.

Suggestions? (z **surowym jajkiem** *with a raw egg*, etc.).

6. LEKCJA SZÓSTA

Showy Kraków apartment house entryway (**brama**), in art deco style, marred by posters.

6.C. Przed bramą

One person invites another to a concert. When is it, and where should one wait?

Mariusz: **Pójdiesz ze mną dziś wieczorem na koncert** <skrzypcowy? Gra amerykański skrzypek>.

Monika: <Zapraszasz mnie trochę późno, ale tak.> **Bardzo chętnie. O której?**

Mariusz: <Koncert zaczyna się o ósmej, więc> **Przyjadę po ciebie o siódmej.**

Monika: **Świetnie. Gdzie mam na ciebie czekać?**

Mariusz: **Czekaj na mnie przed bramą** <wejściem, wyjściem, domem, drzwiami>.

Monika: **Dobrze. Będę tam czekała.** <Tylko się nie spóźnij.>

Will you go with me this evening to a <violin> concert? An American violinist is playing.>

<You're inviting me a bit late, but yes.> Very gladly. At what time?

<The concert begins at eight, so> I'll come for you at seven.

Great. Where should I wait for you?

Wait for me in front of the entry-gate <entrance, exit, house, door>.

Fine. I'll be waiting there. <Just don't be late.>

Do zapamiętania:

Będę tam czekał(a).
 Bardzo chętnie pójdę z tobą.
 Czekaj na mnie przed bramą.
 Czy pójdziesz ze mną?
 Gdzie mam na ciebie czekać?
 Koncert zaczyna się o ósmej.

O której zaczyna się koncert?
 Pójdziesz ze mną dziś wieczorem na koncert?
 Przyjadę po ciebie o siódmej.
 Tylko się nie spóźniaj.
 Zapraszasz mnie trochę późno.

Uwagi

brama *f* entry-gate. Older apartment houses are built around a courtyard with entry through a single, often decorative gate.

czekaj wait! Imperative of **czekać**

dla ciebie for you (**dla**+*G* of **ja**)

drzwi (plural form) door. **przed drzwiami** in front of the door.

po *prep*+*A* for (in the sense 'to get, come after')

pójść -*jdę* -*jdziesz* *pf* of *ić* go

przed+*I* before, in front of

przedstawienie *n* performance. **na przedstawieniu** at a performance

przyjechać -*jadę* -*jedziesz* *pf, impf* **przyjeżdżać** come, arrive.

przyjechać **po**+*A* come by for

punktualny *aj* punctual

spóźnić się -*nię* -*nisz* *pf* be late

wejście *n* entrance

wyjście *n* exit

zaczynać się -*a* *impf intrans* begin

Pytania:

1. Na co Mariusz zaprasza Monikę? Czy ona chętnie akceptuje jego zaproszenie? Jak myślisz, dlaczego Mariusz zaprasza Monikę tak późno?
2. Czy Monika interesuje się muzyką klasyczną?
3. O której będzie ten koncert? Co to będzie za koncert?
4. O której Mariusz przyjedzie po Monikę?
5. Gdzie Monika ma czekać na Mariusza?
6. Co Monika sugeruje, kiedy mówi "nie spóźnij się"?
7. Lubisz chodzić na koncerty? Na operę? Do teatru? Do kina?
8. Kiedy ostatni raz byłeś (byłaś) na koncercie? Na operze? Na filmie? Na przedstawieniu teatralnym?
9. Czy koncert skrzypcowy jest dla ciebie interesujący? Jaki koncert będzie dla ciebie bardziej interesujący: skrzypcowy, jazzowy, barokowy, rockowy czy inny?

6. LEKCJA SZÓSTA

Prawdziwa historia

Mariusz jest studentem w szkole muzycznej w Bydgoszczy. *Od czasu do czasu dostaje darmowe bilety na przedstawienia muzyczne. Dzisiaj na przykład dostał dwa bilety na koncert skrzypcowy w filharmonii, na którym występuje znany amerykański skrzypek**. Mariusz nie chce iść na ten koncert sam, więc zaprasza swoją dobrą koleżankę, Monikę. Monika bardzo chętnie *przyjmuje* to zaproszenie, bo lubi muzykę klasyczną. Mariusz ma samochód, więc może przyjechać po nią. Ona pyta, gdzie ma na niego czekać, a on sugeruje, że ona może czekać na niego przed bramą swojego budynku. Dobrze, mówi Monika, tylko *się nie spóźnij*. Widocznie Monika wie, że Mariusz nie jest zawsze punktualny. Oczywiście on nie musi być bardzo punktualny, bo mają całą godzinę przed koncertem.

od czasu do czasu *phr* from to time. **dostać** –*stanę* –*stanie pf, impf* **dostawać** –*staję* –*stajesz get, receive*. **darmowy** *aj* free. **na przykład** for example. **filharmonia** *f* philharmonic, symphony. **występować** –*puję* –*jesz appear, perform*. **znany** *aj* well-known. **skrzypek** –*pka mp* violist. **przyjąć** –*jmę* –*jmiesz pf, impf* **przyjmować** –*muję* –*mujesz receive, accept*. **nie spóźniaj się** *informal* don't be late. **widoczny** *aj* evident. *Av* **widocznie**.

***skrzypek** –*pka mp*, f. **skrzypaczka** violinist. **skrzypce** *pl form* violin. **grać na skrzypcach** play the violin. **skrzypcowy** *aj of* *skrzypce*. **koncert skrzypcowy** violin concert. The root of all these words is **skrzyp** 'creak, squeak'. The related verb is **skrzypieć** –*pi us. 3.p.* squeak, screech.

Możliwe pytania do Moniki: Jak wygląda dom w którym mieszkasz? Czy to jest tradycyjny dom mieszkalny, z podwórką-courtyard i ozdobną-decorative bramą wejściową-entry gate? Na którym piętrze mieszkasz? W jakiej klatce schodowej-stairwell? Przy jakiej ulicy stoi twój dom? Czy ty i Mariusz mieszkacie blisko siebie? Skąd znasz Mariusza? Czy ty też chodzisz do szkoły muzycznej? Jeśli nie, to do jakiej szkoły chodzisz? A może już pracujesz? Byłaś z Mariuszem już na innych imprezach tego typu? Czy on zawsze zostawia-leaves zaproszenie do ostatniego momentu?

Możliwe pytania do Mariusza: Na jakim instrumencie grasz? Może grasz na różnych-various instrumentach? Czy masz ambicje zawodowe jako artysta koncertowy? Może chcesz być dyrygentem? Czy znasz tego artystę, który dzisiaj występuje? Jaka jest historia z tym samochodem, który masz? Jakiej marki-what brand on jest? Ile on ma lat? Czy to jest twój samochód czy raczej samochód rodzinny? Czy nie będzie trudno znaleźć-find miejsce-place parkingowe blisko filharmonii? Czy Monika ma rację-is right, kiedy mówi, że nie zawsze jesteś punktualny? Skąd ona może wiedzieć o tym?

GRAMATYKA 6.C.

INSTRUMENTAL FORMS OF PERSONAL PRONOUNS (SINGULAR, REVIEW). The Instrumental singular forms of the personal pronouns are as follows. Here they are preceded by the preposition **z(e)** 'with':

Nominative	Instrumental	Nominative	Instrumental
co <i>what</i>	z czym	<i>(reflexive)</i>	ze sobą
kto <i>who</i>	z kim	pan <i>you (male formal)</i>	z panem
nic <i>nothing</i>	z niczym	pani <i>you (fem. formal)</i>	z panią
nikt <i>no one</i>	z nikim	on <i>he</i>	z nim
ja <i>I</i>	ze mną	ono <i>it</i>	z nim
ty <i>you sg.</i>	z tobą	ona <i>she</i>	z nią

The reflexive personal pronoun **siebie**, meaning 'oneself' or 'each other', does not have a Nominative form and is usually listed under the Genitive/Accusative form **siebie**. Its Instrumental form is **sobą**:

Oni rozmawiają ze sobą. *They are talking with each other.*

Ona nie wie, co zrobić ze sobą. *She doesn't know what to do with herself.*

FOR PASSIVE LEARNING (FOR THE TIME BEING): The Instrumental plural forms of the personal pronouns **my**, **wy**, **oni**, **one** are as follows:

Nominative	Instrumental	Nominative	Instrumental
my <i>we</i>	z nami	oni <i>they-mp.</i>	z nimi
wy <i>you-pl.</i>	z wami	one <i>they-non-mp.</i>	z nimi

EXPRESSING 'AGO' WITH **przed** +INSTRUMENTAL. One may express the English idea of 'ago' with **temu**, as in **rok temu** *a year ago*, **miesiąc temu** *a month ago*, **godzinę temu** (note the Accusative), and so on. More frequent, however, is the use of the preposition **przed**+I *before* plus the noun referring to the unit of time, as in **przed godziną** *an hour ago*. These expressions are coordinated with expressions in **za**+A *in, after a period of time*:

6. LEKCJA SZÓSTA

za+A	przed+l
za chwilę <i>in a moment</i>	przed chwilą <i>a moment ago</i>
za godzinę <i>in an hour</i>	przed godziną <i>an hour ago</i>
za miesiąc <i>in a month</i>	przed miesiącem <i>a month ago</i>
za minutę <i>in a minute</i>	przed minutą <i>a minute ago</i>
za rok <i>in a year</i>	przed rokiem <i>a year ago</i>
za tydzień <i>in a week</i>	przed tygodniem <i>a week ago</i>

With **dzień** (G **dnia**) *day*, instead of **za dzień** or **przed dniem** one usually simply says **wczoraj** *yesterday* or **jutro** *tomorrow*.

See these examples with **wrócić** *wrócę wrócisz pf* return:

Wrócę za godzinę. *I'll return in an hour.*

Wróciłem (wróciłam) przed godziną. *I returned an hour ago.*

SUPERLATIVE ADJECTIVES AND ADVERBS (INTRODUCTION). Superlative adjectives (meaning “most”) are formed by prefixing **naj-** to the comparative form of an adjective or adverb. Quite common are comparatives and superlatives formed on adjectives ending in a consonant plus **-ny**:

positive	comparative	superlative
dziwny <i>strange</i>	dziwniejszy <i>stranger</i>	najdziwniejszy <i>strangest</i>
ładny <i>pretty</i>	ładniejszy <i>prettier</i>	najładniejszy <i>prettiest</i>
nudny <i>boring</i>	ważniejszy <i>more boring</i>	najważniejszy <i>most boring</i>
ważny <i>important</i>	ważniejszy <i>more important</i>	najważniejszy <i>most important</i>

It is usually possible to compare adjectives by combining them with **bardziej** ‘more’ and **najbardziej** ‘most’. Thus one may either say **ważniejszy** or **bardziej ważny** ‘more important’; either **najważniejszy** or **najbardziej ważny** ‘most important’.

INTERROGATIVE AND RELATIVE PRONOUNS: jaki vs. który (REVIEW). These are both question-words and relative pronouns. Although **jaki, jaka, jakie** is sometimes used instead of **który, która, które** in colloquial speech, the word **jaki** means ‘what kind or sort of’, while **który** means ‘which specific one (out of a set of possibilities)’:

Jaki telewizor będzie dobry? *What sort of TV set will be good?*

Jaka to jest szkoła? *What kind of school is that?*

Contrast with:

Który telewizor będzie dobry? *Which (particular) television set would be good?*

Który autobus jest nasz? *Which bus (=which one of these buses) is ours?*

Który is also used to ask about the time, in the expression **która godzina?** (Lesson 5):

Która jest godzina? *What time is it?*

The word **jaki** is also used to ask questions of the sort

Jakie jest największe polskie miasto? *What is the largest Polish city?*

and it is used in exclamations of the type

Jaki piękny widok! *What a pretty sight!*

As a relative pronoun, **jaki** translates English *that*, and **który** translates *which* or *who(m)*. Both words change according to the gender of the noun referred to, and both have the case required by the syntax of the clause in which they appear. A visual (i.e., not noted in pronunciation) comma precedes the relative clause.

To jest najlepsza pralka, jaką mamy. *That's the best washing machine that-Accusative we have.*

On jest najlepszym aktorem, jakiego znam *He's the best actor that-Accusative I know.*

Kim był ten człowiek, z którym rozmawiałeś? *Who was that man with whom-Instrumental you were talking?*

Czy znasz tę osobę, na którą czekam? *Do you know the person for whom-Accusative I am waiting?*

In Polish it is not correct to leave out a relative pronoun, as one may often do in English, and it is entirely incorrect to put a preposition at the end of a sentence (as in English *Who was that man you were talking with?*). It is also usually incorrect to use **kto** *who* or **co** *that* as relative pronouns unless they are coordinated with another pronoun, as in

Ten, kto chce, może iść. *He who wants can go.*

To jest wszystko, co wiem. *That's all that I know.*

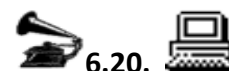
6. LEKCJA SZÓSTA

ĆWICZENIA 6.C.

6.20. 'agree with'. Instrumental of pronouns. Turn sentences with 2nd-person subjects into yes-no questions.

- ja, ty: a. **Nie zgadzam się z tobą.** *I don't agree with you.*
b. **Nie chcę kłócić się z tobą.** *I don't want to quarrel with you.*

on, pani; pan, ona; ty, ja; ona, pani; on, pan.

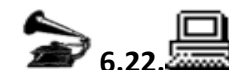

6.20.

6.21. **w** or **na+L** vs. **przed+I** Contrast of Locative and Instrumental cases.

- dom: a. Czekaj na mnie **w domu.** *Wait for me at home.*
b. Czekaj na mnie przed **domem.** *Wait for me in front of the house.*

biblioteka, wyjście-*exit*, szkoła, hotel, brama, wejście-*entrance*, uniwersytet, kino, teatr, budynek.

6.22.

6.22. Contrast of Accusative and Instrumental cases.

- twój ojciec: a. Znam **twojego ojca.** *I know your father.*
b. Rozmawiałem (-am) **z twoim ojcem.** *I've been talking with your father.*

twoja siostra, twój kolega, twój szef, twoja sąsiadka, twoja narzeczona, twój znajomy, twój sąsiad.

6.23. **między** 'between' and the conjunction **a** 'and, but'.

dom, szkoła: między **domem a szkołą** *between home and school*

teatr, biblioteka; hotel, uniwersytet; kino, apteka; bank, kościół; sklep, filharmonia.

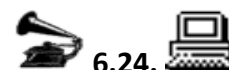

6.23.

6.24. **jaki** vs. **który**; **polecić** pf vs. **polecać** impf recommend

- książka: a. **Jaką książkę** polecasz? *What sort of book do you recommend?*
 b. **Którą książkę** możesz mi polecić? *Which book can you recommend to me?*

film, opera, powieść (f.), opowiadanie, gazeta, lekarz, koncert, dentysta, artykuł, restauracja.

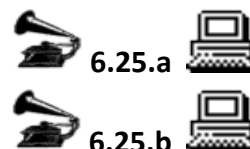

6.24.

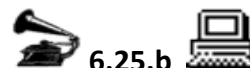
6.25. *The use of **który** which, who in relative clauses.*

- mężczyzna: a. Kim **był ten mężczyzna**, z **którym** rozmawiałeś (rozmawiałaś)? *Who was that man with whom you were talking?*
 b. Kim **był ten mężczyzna**, na **którego** czekałeś (czekałaś)? *Who was that man for whom you were waiting?*

pan, pani, chłopiec, dziewczyna, człowiek, kobieta.

6.25.a

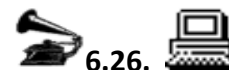

6.25.b

6.26. *'larger' and 'smaller' (review).*

- Warszawa, Kraków: a. **Warszawa** jest **większa** niż **Kraków**. *Warsaw is larger than Kraków.*
 b. **Kraków** jest **mniejszy** niż **Warszawa**. *Kraków is smaller than Warsaw.*

Łódź (f.), Toruń; Poznań, Bydgoszcz (f.); Wrocław, Białystok.

6.26.

6.27. *'ago'*

- godzina: a. Wrócę za **godzinę**. *I'll return in an hour.*
 b. Wróciłem (wróciłam) przed **godziną**. *I returned an hour ago.*

chwila, miesiąc, rok, minuta, tydzień.

6.27.

6. LEKCJA SZÓSTA

6.28. *The 'best' that I've seen. Use **najlepszy, najgorszy, największy, najmniejszy** to translate these sentences; follow the model:*

That's the worst book I've ever read. **To jest najgorsza książka, jaką kiedykolwiek czytałem.**

- a. That's the best film I've every seen.
- b. That's the worst food (**jedzenie**) I've ever eaten.
- c. That's the smallest camera (**aparat**) I've ever seen.
- d. That's the largest pizza I've ever eaten.
- e. That's the best koncert I've ever heard.
- f. That's the smallest dog I've ever seen.

6.29. *The 'best that I know'. Adapt the preceding exercise to the following model, using superlative forms of the adjectives in consonant+n: **inteligentny** 'intelligent', **ładny** 'pretty', **odpowiedzialny** 'responsible', **popularny** 'popular', **przystojny** 'handsome', **sztuczny** 'artificial', **nudny** 'boring', **zdolny** 'talented'.*

He's the handsomest actor I know. **On jest najprzystojniejszym aktorem, jakiego znam.**

- a. He's the most talented writer (**pisarz**) I know.
- b. She's the prettiest actress I know.
- c. He's the handsomest man I know.
- d. She's the most artificial person I know.
- e. He's the most responsible person I know.
- f. She's the most popular writer (**pisarka** f.) I know.
- g. He's the most intelligent professor I know.
- h. He's the most boring writer (**pisarz** m.) I know.

6.30. *Contrast between **to jest+Nominative** and **jest+Instrumental** in approximately the same meaning. Note: **utalentowany** 'talented.'*

He's a well-known Polish film director. a. **To jest znany polski reżyser filmowy.**
b. **On jest znanym polskim reżyserem filmowym.**

- a. He's a talented Polish swimmer (**pływak**).
- b. She's a talented American movie star (**gwiazda filmowa**).
- c. He's a talented Russian ski jumper (**skocz(e)k**).
- d. She's a talented German writer (**pisarka**).

riksza rickshaw. rikszą by rickshaw

The main shopping thoroughfare of Łódź, Piotrkowska Street, is served by bicycle rickshaws, which charge less than a dollar (2-3 zlotys) for transportation from one end of the two-mile-long stretch to the other.

6.D. Tuż przed moim domem

Getting to work.

Ryszard: Czym zwykle jeździsz na uniwersytet?

How (by what means) do you usually ride to the university?

Renata: Zwykle nie jeżdżę, chodzę pieszo. Tak jest przyjemniej i zdrowiej.

I usually don't ride, I go on foot. It's more pleasant and healthier that way.

Ryszard: Nawet wtedy, kiedy jest brzydka pogoda?

Even when the weather is ugly?

Renata: Nie, wtedy jeżdżę autobusem <tramwajem>. Przystanek jest tuż przed moim domem.

No, then I ride the bus. The stop is right in front of my house.

Ryszard: Wracasz do domu też pieszo?

Do you also return home on foot?

Renata: Nie, trochę się boję iść sama w nocy przez park.

No, I'm a little afraid to walk by myself at night through the park.

Do zapamiętania:

Boję się iść sama przez park.
Czym zwykle jeździsz na uniwersytet?
Kiedy jest brzydka pogoda, jeżdżę
tramwajem.
Przystanek jest tuż przed moim domem.

Tak jest przyjemniej.
Tak jest wygodniej i zdrowiej.
Wracasz do domu też pieszo?
Wtedy jeżdżę autobusem.
Zwykle nie jeżdżę, chodzę pieszo.

Uwagi

autobus *mi* bus

bliski *aj* near, close. *av* blisko. *comp av* bliżej.

sup aj najbliższy

czasami sometimes

jeździć *jeżdżę, jeździsz* drive, ride (often). A verb of indeterminate motion, paired with determinate **jechać** *jadę, jedziesz*, similarly to the way **chodzić** *–dżę –dzisz* is paired with **iść** *idę idziesz*. See the grammar to this section.

postój taksówek taxi-stand

przyjemniej, wygodniej, zdrowiej comparative adverbs of **przyjemny** *aj* pleasant, **wygodny** *aj* comfortable, **zdrowy** *aj* healthy. See the grammar section to 6.E.

przystanek autobusowy bus stop

taksówka *-wek f* taxicab

tramwaj *mi* trolley

Pytania

1. Czy Renata zwykle jeździ na uniwersytet, czy chodzi pieszo?
2. Co ona robi, kiedy jest brzydka pogoda albo kiedy jest ciemno?
3. Czy najbliższy przystanek autobusowy jest blisko, czy daleko? Gdzie on jest?
4. Czym ty zwykle jeździsz do pracy (na uniwersytet)? Z kim zwykle jeździsz? Z czym zwykle jeździsz?*
5. Czy czasami chodzisz pieszo? Czy wolisz chodzić pieszo? Nawet wtedy, kiedy jest brzydka pogoda? Czy czasami jeździsz do pracy (na uniwersytet) rowerem? deskorolką? -skateboard
6. Gdzie masz najbliższy przystanek autobusowy? Postój taksówek?

* Note the difference in meaning between **Czym jeździsz?** *By means of what do you go?* and **Z czym jeździsz?** *With what do you go, i.e., what do you have with you?*

Prawdziwa historia

Ryszard wie, że Renata mieszka dość daleko *od uniwersytetu*. Jest ciekaw, czym ona jeździ na uniwersytet. Być może on chce jeździć razem z nią, jeśli ona ma samochód. Okazuje się jednak, że ona nie jeździ niczym. Woli chodzić pieszo. Myśli, że tak jest wygodniej, przyjemniej i zdrowiej. Na pewno jest też taniej. *Droga* na uniwersytet *prowadzi przez* bardzo duży i ładny park. Ona lubi być sama ze swoimi *myślami*. Renata nie jest *przesadna*. Kiedy jest brzydka pogoda—na przykład, kiedy jest *deszcz*, albo kiedy jest bardzo zimno, ona jeździ autobusem. *Jazda* autobusem jest wygodna, bo jest przystanek autobusowy przed jej domem. Natomiast kiedy *wraca* do domu wieczorem, zwykle jeździ autobusem, bo śpieszy się, i trochę *się boi* chodzić sama przez park kiedy jest *ciemno*. Ona widzi *złodzieja* za każdym drzewem.

od uniwersytetu from the university. **droga** *f* road. **prowadzić** –*dzę* –*dzisz* lead. **przez** *prep+A* through. **myśl** *f* thought. **przesadny** *aj* exaggerative. **deszcz** *mi* rain. **jazda** *f* riding. **wracać** –*am* –*asz* return. **wracać** –*am* –*asz* return. by contrast. **natomiast** on the other hand, **bać się** *boję* *boisz* +*G* be afraid. **ciemno** *av* dark. **złodziej** *mp* criminal.

Możliwe pytania do Ryszarda: Dlaczego jesteś ciekaw, jak Renata dostaje się-*gets* na uniwersytet? Chcesz jeździć razem-*together* z nią jej samochodem? Czy jesteście na tych samych-*the same* zajęciach? Jak ty zwykle dostajesz się na uniwersytet? Rowerem? Autobusem? Czy mieszkasz zbyt daleko od uniwersytetu, żeby iść pieszo? Czy ty tak samo jak-*the same as* Renata boisz się chodzić sam-*alone* przez park w nocy? Umiesz się bronić-*defend yourself*? Znasz sztuki walki-*martial arts*? Czy kiedyś musiałeś ich używać-*use*?

Możliwe pytania do Renaty: Jak szybko dostajesz się-*do you get* na uniwersytet, kiedy chodzisz pieszo? Jak długo trwa-*last* jazda autobusem? Czy jeździsz autobusem, kiedy jesteś spóźniona na zajęcia? Czy myślisz, że masz dobre powody-*reasons*, żeby bać się chodzić przez park sama w nocy? Czy masz broń-*weapon*, na przykład parasol z ukrytym nożem-*hidden knife*? Czy nie byłoby-*wouldn't it be* bezpieczniej-*safer* chodzić razem z kimś, na przykład z Ryszardem? A czy ty umiesz się bronić tak jak Ryszard? Myślałaś o tym, żeby kupić rower i jeździć nim na uniwersytet?

6. LEKCJA SZÓSTA

GRAMATYKA 6.D.

DETERMINATE AND INDETERMINATE VERBS OF MOTION (INTRODUCTION). With verbs indicating motion, whether on foot or by vehicle, the English difference between, say, 'I'm going now' (i.e., action located at a specific point in time) and 'I often go' (i.e., action in general, not located at a specific point in time) is expressed with different verbs.

1. The DETERMINATE verbs **iść (idę, idziesz)** *go on foot* and **jechać (jadę, jedziesz)** *go by vehicle* refer to motion at a specific time-point. They usually occur with specific-time adverbs like **teraz now**, **wtedy** *then, at that time*, and they often correspond to English verbs in *-ing*:

Gdzie teraz idziesz? *Where are you going now?*

Jedziesz zbyt szybko. *You are driving too fast.*

Determinate verbs are also used in the sense of future action flowing out of present plans:

Idę dziś wieczorem na nowy polski film. *I'm going tonight to a new Polish film = I plan to go to a new Polish film tonight.*

Jadę jutro do Łodzi. *I'm travelling tomorrow to Łodz = I'm planning to travel to Łodz tomorrow.*

Most Polish verbs cannot be used in this way.

2. The INDETERMINATE verbs **chodzić (chodzę, chodzisz)** *go often on foot* and **jeździć (jeżdżę, jeździsz)** *go often by vehicle* are used to express repeated or habitual motion. They typically occur with adverbs like **ciągle** *continually*, **czasami** *sometimes*, **często** *often*, **nadal** *continually*, **nigdy** *never*, **regularnie** *regularly*, **rzadko** *rarely*, **zawsze** *always*, **zwykle** *usually*, and others:

Często chodzę do teatru. *I go to the theater often.*

Zwykle jeżdżę na uniwersytet autobusem. *I usually ride to the university by bus.*

3. The respective Perfective verbs corresponding to **iść/chodzić** and **jechać/jeździć** are **pójść** and **pojechać**. Their present-tense forms have future meaning (see Lesson 7):

Zaraz tam pójdę. *I'll go there right away.*

Pojadę tam jutro. *I'll drive there tomorrow.*

	motion on foot:	motion by vehicle:
Determinate (specific): 'now', 'at that time'	iść, idę, idziesz <i>szedł, szła</i>	jechać, jadę, jedziesz
Indeterminate (general-habitual): 'often'	chodzić, chodzę, chodzisz	jeździć, jeżdżę, jeździsz
Perfective: 'right away-fut.' or 'a moment ago-past'	pójść, pójdę, pójdziesz <i>poszedł, poszła</i>	pojechać, pojedę, pojedziesz

tramwaj trolley (here, in Warsaw)

Determinate present:	Jadę tramwajem. I'm traveling by trolley.
Indeterminate present:	Często jeżdżę tramwajem. I often travel by trolley.
Perfective future:	Pojadę tam tramwajem. I'll go there by trolley.

Other prefixes, when added to **iść** or **jechać**, form perfective verbs in various more specific meanings, for example

przyjść *przyjdę –dziesz przyszedł przyszła pf* arrive on foot
przyjechać *przyjadę przyjedziesz pf* arrive by vehicle

wyjść *wyjdę wydziesz wyszedł wyszła pf* leave on foot
wyjechać *wyjadę wyjedziesz pf* leave by vehicle

and others. A small number of other verbs of motion distinguish determinate and indeterminate action. For example:

	determinate	indeterminate
'fly'	lecieć <i>lecę lecisz</i>	latać <i>–am –asz</i>
'sail'	płynąć <i>–nę –niesz</i>	pływać <i>–am –asz</i>
'carry' (by hand)	nieść <i>nioę niesiesz niósł</i>	nosić <i>–szę –sisz</i>
'carry, transport' (by vehicle)	wieźć <i>wiozę wiesziesz wioźł</i>	wozić <i>wożę wozisz</i>

For more information and examples, see Lesson 11.

6. LEKCJA SZÓSTA

ĆWICZENIA 6.D.

In certain of the following exercises, responses to cues using 2nd-person pronouns will sound more natural if framed as questions.

6.31. *In b, use the plural of the noun (given in parentheses) in combination with the indeterminate verb.*

ona, koncert: a. **Ona** teraz **idzie na koncert**. *She's going to a concert now.*
(pl. koncerty) b. **Ona** często **chodzi na koncerty**. *She often goes to concerts.*

ja, film (*pl* filmy); ty, zabawa (*pl* zabawy); on, przedstawienie (*pl* przedstawienia); pan, zebranie (*pl* zebrania); ona, wystawa (*pl* wystawy).

6.31.

Determinate and indeterminate verbs of locomotion.

6.32. *'by train, etc.'*

ja, pociąg: a. **Jadę pociągiem**. *I'm going by train.*
b. Zwykle **jeżdżę pociągiem**. *I usually go by train.*
or: **Nigdy nie jeżdżę pociągiem**. *I never go by train.*

ja, autobus; on, rower; ona, samochód; ja, tramwaj; ty, motocykl; ona, taksówka, ja, skuter.

6.32.

6.33. *pojechać and jeździć contrasted.*

ja, pociąg: a. **Pojadę** tam **pociągiem**. *I'll go there by train.*
b. Na ogół wolę **jeździć pociągiem**. *In general I prefer to go by train.*

ja, taksówka; ty, samochód; on, rower; ona, autobus; ja, motocykl.

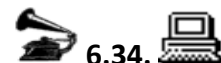

6.33.

6.34. *Determinate, indeterminate, and perfective contrasted.*

- ja, iść: a. Teraz tam **idę**. *I'm going there now.*
 b. Często tam **chodzę**. *I often go there.*
 c. Zaraz tam **pójdę**. *I'll go there right away.*

ty, jechać; on, iść; pan, jechać; ty, iść; ja, jechać; pani, iść.

6.34.

6.35. **iść** and **chodzić**. *Instrumental of personal pronouns after z 'with'.*

- koncert, ojciec: a. Idę na **koncert** z **ojcem**. *I'm going to the concert with Father.*
 pl koncerty b. Zwykle chodzę z **nim na koncerty**. *I usually go to concerts with him.*

przyjęcie (pl przyjęcia), koleżanka; film (pl filmy), znajomy; przedstawienie (pl przedstawienia), kolega; kawa, przyjaciółka.

6.35.

6.36. *Give a question or questions to which the statement could be an answer.*

To nasz sąsiad: **Kto to jest? Who is that?**

1. On jest adwokatem.	9. Idę dziś wieczorem na koncert skrzypcowy.
2. On jest wspaniałym adwokatem.	10. Przyjadę po ciebie o siódmej.
3. Spędza w ogrodzie cały swój wolny czas.	11. Będę czekać na ciebie przed bramą.
4. Ona jest wspaniałą ogrodniczką.	12. Zwykle jeżdżę do pracy autobusem.
5. To był mój dawny szef.	13. Przystanek jest przed moim domem.
6. On jest teraz na emeryturze.	14. Idę dziś wieczorem na koncert z moim przyjacielem.
7. Ona nie wie, co zrobić z wolnym czasem.	
8. Chętnie pójdę dziś wieczorem z tobą na koncert.	

6. LEKCJA SZÓSTA

The Polish automobile **Fiat 126p**, or "**Mały fiat**", or, more affectionately, "**maluch**" (teeny), manufactured from the 1970s through the 1990s, was instrumental in getting much of Poland "on four wheels". There are still many on the road today.

6.E. Samochodem, pociągiem

How can I get to Łódź? Why would you want to?

Kinga: Jak mogę dostać się do Łodzi?

Kazik: Po co chcesz tam jechać?

Kinga: Mam tam jakąś sprawę. <jakieś interesy, ważne spotkanie>.

Kazik: Najszybciej i najprościej dojedziesz tam własnym samochodem.

Kinga: Wiem, ale mój samochód jest teraz zepsuty <w warsztacie>.

Kazik: Wtedy musisz tam pojechać pociągiem. <Autobusy jeżdżą częściej, ale pociągiem jest szybciej, wygodniej i trochę taniej.

Kinga: Chcesz tam pojechać ze mną?

Kazik: Chcę, ale nie mogę. Mam pilną sprawę tu w mieście.

How can I get to Lodz?

What do you want to go there for?

I have some business there <some dealings, an important meeting>.

You'll get there quickest and simplest in your own car.

I know, but my car is broken at present.

Then you have to go there by train. <Buses go more frequently, but by train it's faster, more comfortable, and a little cheaper.

Do you want to go there with me?

I do, but I can't. I have an urgent matter here in the city.

Do zapamiętania:

Autobusem jest trochę taniej.
 Autobusy jeżdżą częściej.
 Chcesz tam pojechać razem ze mną?
 Jak mogę dostać się do Łodzi?
 Mam tam jakąś sprawę.
 Mój samochód jest teraz zepsuty.

Musisz tam pojechać pociągiem.
 Najszybciej i najprościej dojedziesz tam
 samochodem.
 Niestety nie mogę.
 Po co chcesz tam jechać?
 Pociągiem jest szybciej, wygodniej i taniej.

Uwagi

do Łodzi to Lodz. (**do+G**)
dostać się *dostanę się dostaniesz się pf*
 (**do+G**) get (to a place).
Kazik diminutive or familiar form of
Kazimierz
lecieć -cę -cisz *impf det, indet latać*
 -am -asz, *pf polecieć fly*
najprościej *superl av* most simply
najnajwygodniej *superl av* most
 comfortably
najtaniej *superl av* most cheaply
po co what for?

podróżować -żuję -żujesz *impf travel*
powyżej *av* just above
szybki *aj* fast, quick. *av* **szybko** quickly.
comp av **szybciej**. *superl av* **najszybciej**
tani *aj* cheap. *comp av* **taniej**. *sup av*
najtaniej
według *prep+G* according to **według mnie**
 in my opinion
wtedy *av* then, at that time. *as conj* then, in
 that case
wyżej above. *comp av of* **wysoki** high, tall

Pytania

1. Kto tu z kim rozmawia? O co pyta Kinga? Gdzie ona chce pojechać? Po co? Jak myślisz, co ona tam będzie robiła?
2. Dlaczego Kinga nie może tam pojechać własnym samochodem?
3. Czym można dostać się do Łodzi? Jak, według Kazika, można najszybciej, najwygodniej i najtaniej dostać się do Łodzi?
4. Masz własny samochód? Czy często jest zepsuty? Czy jest większy czy mniejszy niż samochód na zdjęciu powyżej?
5. Jaka jest marka twojego samochodu (jeśli go masz)?
6. Często jeździsz pociągiem? autobusem? Często latasz samolotem? Czym najczęściej podróżujesz?

6. LEKCJA SZÓSTA

7. Kiedy ostatni raz jechałeś (jechałaś) pociągiem? leciałeś (leciałaś) samolotem?
8. Jak najprościej pojechać stąd do Nowego Jorku? do Waszyngtonu? do Los Angeles?
9. Jak najtaniej, najwygodniej i najszybciej dostać się do Europy?

Prawdziwa historia

Kinga mieszka w Bydgoszczy. Dzisiaj ma jakąś sprawę *do załatwienia* w Łodzi. Do Łodzi jest dość daleko, prawie *dwieście kilometrów*. Pyta swojego kolegę Kazika, jak najlepiej tam dojechać. Kazik często *podróżuje*, więc on powinien wiedzieć. Kazik wie, że Kinga ma samochód, więc nie rozumie, dlaczego ona nie chce jechać tam własnym samochodem, bo tak będzie najprościej i najszybciej. Niestety, ona mówi, jej samochód *obecnie* jest w *warsztacie*, i *niewiadomo*, kiedy będzie gotowy. *W takim razie*, mówi Kazik, najłatwiej, najwygodniej, najszybciej i nawet najtaniej będzie jechać pociągiem. Kinga pyta, czy Kazik chce tam pojechać razem z nią. *Być może* on chce, ale nie może. Jest zajęty. Ma pilną sprawę w Bydgoszczy.

do załatwienia to take care of. **dwieście kilometrów** two hundred kilometers. **podróżować** –*żuję* –*żujesz* travel. **obecnie** *av* presently, at present. **najprościej** *comp av* simplest. **warsztat** *mi* repair shop. **w warsztacie**. **niewiadomo** it is not known. **w takim razie** in that case. **być może** *phr* perhaps.

Możliwe pytania do Kingi: Czy Łódź to twoje rodzime-*native* miasto? Po co chcesz tam pojechać? Czy możesz powiedzieć, jaką tam masz sprawę? Prywatną? Służbową-*business*? Rodzinną? Czy wiesz co jest z twoim samochodem? Jak długo on jest w warsztacie? Czy mówili, kiedy on będzie gotowy i ile naprawa-*repair* będzie kosztowała? Czy on jest pod gwarancją? Chcesz kupić nowy i lepszy samochód? Czy ta sprawa w Łodzi nie może poczekać, aż-*until* twój samochód będzie sprawny-*functional*?

Możliwe pytania do Kazika: Czym jesteś tak zajęty, że nie możesz pojechać z Kingą do Łodzi? Byłeś kiedyś w Łodzi? Nie jesteś ciekaw, co ona ma tam do załatwienia-*to take care of*? Czy po prostu nie masz po co tam jechać, i nie chcesz spędzić tam całego dnia *the whole day-G*? Czy Kinga często przychodzi-*come* do ciebie z pytaniami i po radę-*advice*? Czy ona nie powinna sama wiedzieć, jak najlepiej dostać się do Łodzi? Czy pamiętasz, czy ona ma tam rodzinę? Czy nie znasz nikogo w Łodzi, kogo możesz odwiedzić-*visit*?

dziewczynka z zakupami *little girl with purchases*. An irreverent reference to the Hans Christian Andersen story **Dziewczynka z zapałkami** *the little match girl*, another billboard relying on the literary sophistication of the Polish public.

człowiek z zasadami *man with principles*. That is how former prime minister Donald Tusk advertised himself in elections.

6. LEKCJA SZÓSTA

GRAMATYKA 6.E.

SUMMARY OF IMPORTANT INSTRUMENTAL QUESTION TYPES. Here are common question-types using pronouns and pronominal adjectives in the Instrumental case, both with and without prepositions. Observe how the case of the answer is contained in the case of the question-word:

Question:	Short answer, using the Instrumental:
Kim on jest? <i>Who is he?</i>	Moim sąsiadem. <i>My neighbor.</i>
Z kim rozmawiasz? <i>Who are you talking with?</i>	Z moją siostrą. <i>With my sister.</i>
Czym się interesujesz? <i>What are you interested in?</i>	Filmem. <i>In film.</i>
Z czym zwykle pijesz kawę? <i>What do you usually</i>	Z mlekiem i cukrem. <i>With milk and sugar.</i>
Czym można jechać do Łodzi? <i>How can one go</i>	Albo pociągami, albo autobusem. <i>Either by</i>
<i>to Łódź?</i>	<i>train or bus.</i>
Jakim on jest adwokatem? <i>What kind of lawyer</i>	Doskonałym. <i>An excellent one.</i>
<i>is he?</i>	

PREDICATE ADVERBS. When a predicate adjective refers to nothing in particular, as in “It’s nice to meet you,” Polish uses the adverbial form of the adjective: **Miło pana poznać**. The following adverbs are often used predicatively in this way. Some can be easily combined with verbs of vehicular motion, as in Conversation 6.E., especially in the comparative and superlative forms:

adjective	adverb	comparative adv.	superlative adv.
drogi expensive	drogo expensively	drożej more expensively	najdrożej most ex-ly
łatwy easy	łatwo	łatwiej	najłatwiej
prosty simple	prosto	prościej	najprościej
przyjemny pleasant	przyjemnie	przyjemniej	najprzyjemniej
szybki quick, fast	szybko	szybciej	najszybciej
tani cheap	tanio	taniej	najtaniej
trudny hard, difficult	trudno	trudniej	najtrudniej
wolny slow	wolno	wolniej	najwolniej
wygodny comfortable	wygodnie	wygodniej	najwygodniej
zdrowy healthy	zdrowo	zdrowiej	najzdrowiej

Here are some examples of predicatively used comparative and superlative adverbs:

Łatwiej (jest) jechać autobusem. *It's simpler to go by bus.*

Szybciej (jest) jechać samochodem. *It's quicker to go by car.*

Najtaniej (jest) jechać rowerem. *It's cheapest to go by bike.*

Najłatwiej będzie jechać taksówką. *It'll be easiest to go by taxi.*

Some irregular comparative adverbial forms (repeated from Lesson 2.E) are:

	positive:	comparative:	superlative:
duży large	dużo	więcej	najwięcej
mały small	mało	mniej	najmniej
dobry good	dobrze	lepiej	najlepiej
zły bad	źle	gorzej	najgorzej

Czuje się czasem gorzej, czasem lepiej. *I feel sometimes better, sometimes worse.*

Chyba Juliusz najlepiej rozumie. *Probably Juliusz understands best.*

Ona rozumie mniej (więcej), niż myślałem. *She understands less (more) than I thought.*

The phrase **mniej więcej** means “more or less”:

Czy rozumiesz co mówi ten pan? *Do you understand what that man is saying?*

Mniej więcej. *More or less.*

więcej niż miód *more than honey*. Polish version of the blockbuster international film about the plight of honeybees.

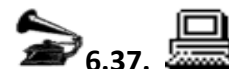
6. LEKCJA SZÓSTA

ĆWICZENIA 6.E.

6.37. Comparative form of the adverb.

tanio, autobus: **Taniej** będzie pojechać **autobusem**. *It'll be cheaper to go by bus.*

wygodnie, taksówka; łatwo, rower; drogo, pociąg; szybko, samochód; przyjemnie, tramwaj.

6.37.

6.38. Comparative and superlative of the adverb.

prosty, pociąg: a. **Prościej** jest jechać **pociągiem**. *It's simpler to go by train.*
b. **Najprościej** będzie tam pojechać **pociągiem**. *It'll be simplest to go there by train.*

łatwy, samochód; wygodny, taksówka; tani, rower; szybki, motocykl; trudny, autobus.

6.38.

6.39. 'the best I've ever seen'. Supply a logical verb. Here are the superlative forms of the adjectives used: **dobry, najlepszy; inteligentny, najinteligentniejszy; mądry** wise, **najmądrzejszy; nudny** boring, **najnudniejszy; piękny** najpiękniejszy; **grzeczny** polite, **najgrzeczniejszy; zły, najgorszy; tani** cheap, **najtańszy**.

dobry film: To **był najlepszy film, jaki** kiedykolwiek **widziałem (widziałam)**. *That was the best movie I've ever seen.*

dobra książka, inteligentny pies, dobry przyjaciel, piękny obraz, grzeczne dziecko, zły koncert, tani bilet, nudny film.

6.40. Give a question that the statement could reasonably answer.

To nasz sąsiad, pan Kwiatkowski: **Kto to jest?**

1. On pracuje w ogrodzie.
2. Ona jest dentystką.
3. On jest teraz w ogrodzie.
4. To był mój dawny szef.
5. On jest na emeryturze.
6. Film zaczyna się o ósmej.

-
7. Przyjadę po ciebie o siódmej.	20. Czekam na mojego kolegę.
8. Czekam na ciebie przed domem.	21. Idę na koncert z moim kolegą.
9. Jadę jutro do Łodzi.	22. Jest godzina ósma.
10. Czekam na mojego syna.	23. Marta jest teraz w kościele.
11. Widzę mojego sąsiada.	24. Wrócę za godzinę.
12. Mój samochód jest zepsuty.	25. To był wspaniały film.
13. Piszę ołówkiem.	26. Najprościej jest jechać do Łodzi pociągiem.
14. Interesuję się muzyką.	27. Spotykam się dziś z Moniką.
15. Ona zajmuje się domem i dziećmi.	28. Zgadzam się z Jurkiem.
16. Rozmawiałem z moim bratem.	29. Jadę do domu tramwajem.
17. Stolicą Polski jest Warszawa.	30. Jest przystanek przed moim domem.
18. Tak, ten stół jest wolny.	
19. Zwykle jeżdżę samochodem.	

6.41. *Sentence Pairs. Translate:*

1. Who is that man?
That's my neighbor.	7. Who was that man?
That was my boss.
2. What does your neighbor do?
He is a doctor.	8. Who was that woman?
That was my former boss.
3. What does your neighbor-f. do?
She's a dentist.	9. With whom were you talking a moment ago?
With my former neighbor.
4. I see that your neighbor-m. is an excellent gardener.
Yes, he spends a lot of time there.	10. What luck to be in retirement.
I don't think so.
5. Who is that woman in front of the house?
That's our neighbor.	11. What's he interested in?
He is interested in his work.
6. What are you interested in?
I'm interested in flowers and vegetables.	12. What is she interested in?
She's not interested in anything.

6. LEKCJA SZÓSTA

13. Do you want to go with me to a movie?
Very gladly. To what one?

14. What is your boss doing in retirement?
Nothing. He simply doesn't know what to do with himself.

15. What time does the film begin?
At seven o'clock.

16. I'll come by for you at 6:00.
Fine. I'll be waiting in front of the gate.

17. Where should I wait for you?
Wait for me in front of the hotel.

18. How can I get to Lodz?
It's always easiest to go by car.

19. My car is broken.
Then you'll have to go by taxi.

20. What are you going to Lodz for?
I have some business there.

21. When are you going to Łódź?
Tomorrow at seven o'clock in the morning.

22. How do you usually go to Lodz?
I don't usually go to Lodz.

23. How do you usually travel to the university.
I don't usually travel. I go on foot.

24. Unfortunately my car is broken.
Then I recommend (**polecam**) a taxi.

25. Where will your friend be waiting for you?
In front of the entrance.

26. Do you go to work by bus?
Yes, either by bus or by trolley.

27. Do you usually go to the university by bus?
Yes, there's a bus-stop right in front of my house.

6.42. *Fill in the blank.*

1. **Autobusem jest ---.**
cheaper

2. **Autobusy jeżdżą ---.**
more quickly

3. **Autobusy nie jeżdżą ---.**
on that street

4. **Będę tam ---.**
wait for you

5. **Co za szczęście ---.**
to be a teacher

6. **Czekaj na mnie ---.**
in front of the library

7. **Czekaj na mnie przed ---.**
university

8. **Gdzie mam czekać ---?**
for her

9. **Najszybciej jest ---.**
go by train

10. **Oni ciągle się kłóćą ---.**
with each other

11. **Czy znasz tę osobę, ---?**
who is standing there
12. **Dziś wieczorem --- do teatru.**
I am going
13. **Do Poznania można jechać ---.**
either by train or by bus
14. **Film jest ---.**
at eight-thirty o'clock
15. **Gdzie zawsze --- o tej porze?**
are you going
16. **Idę dziś wieczorem ---.**
to an exhibition.,
17. **(Ja) zwykle --- do Łodzi samochodem.** drive
18. **Jak mogę --- do Łodzi?**
get the most quickly
19. **--- największe polskie miasto?**
What is
20. **Zawsze --- zbyt szybko.**
(you) drive
21. **Jesteśmy bardzo ---.**
close friends
22. **--- ten mężczyzna?**
who was
23. **--- ta kobieta?**
who was
24. **--- to jest już taksówka?**
which
25. **--- telewizor będzie dobry?**
what
26. **Mam tam ---.**
important meeting
27. **Mam tam ---.**
some business
28. **Marta jest ---.**
my best student
29. **Mój samochód obecnie ---.**
is broken
30. **Mój szef interesuje się tylko ---.**
his work
31. **Moja matka ---.**
takes care of the children
32. **Można pisać ---.**
Either with a pencil or a pen
33. **Musisz z nim --- rozmawiać.**
sometime
34. **Najtaniej jest ---.**
go on foot
35. **--- jechać taksówką.**
it will be most expensive
36. **Nasz sąsiad ---.**
is a lawyer
37. **Nie zgadzam się ---.**
with them
38. **--- będzie koncert?**
At what time
39. **On jest ---.**
a a professor at the university
40. **Ona jest ---.**
the best Polish actress
41. **Ona jest ---.**
an avid gardener
42. **On spędza --- w ogrodzie.**
every day
43. **On jest ---.**
my dentist
44. **Ona jest moją bardzo ---.**
good friend
45. **Ona mówi, że chce ---.**
to occupy herself with something
46. **Ona nie wie, ---.**
what to do with her free time
47. **Ona zajmuje się ---.**
her vegetables and flowers
48. **Pociągami jest ---.**
both quicker and easier

6. LEKCJA SZÓSTA

49. **Pójdiesz --- na film?**

with her

50. --- **jeździć autobusem.**

it's less expensive

51. **Przyjadę po ciebie ---.**

before five o'clock

52. **Spotykam się ---.**

with my good acquaintance (m.)

53. **Stolicą Polski ---.**

is Warsaw

54. **To był ---.**

my former neighbor (m./f.)

55. **To jest najlepsze radio, ---**

mamy. that

56. **To jest wszystko, ---.**

that I understand

57. --- **pociągiem.**

You will have to go

58. **Ona zwykle --- na uniwersytet**

rowerem. goes

59. **Jest przystanek ---.**

In front of my house

60. **Czym ty zwykle --- na**

uniwersytet? ride

61. **Zwykle --- do pracy pieszo.**

go

62. **Lubię ---.**

this kind of (=such) weather.

9.43. Vocabulary in a grammatical context. Replace the word or phrase with another word or phrase that fits grammatically and logically into the context. Use this as a combined test of vocabulary and grammar; i.e., do not search earlier in the lesson or in a dictionary for possible answers.

1. Kim jest ten **mężczyzna**?

2. Kim jest ta **pani**?

3. Jaką ona jest **adwokatką**?

4. Jakim on jest **lektorem**?

5. Chcę tam pojechać **taksówką**.

6. Zwykle piszę czerwonym **długopisem**.

7. Pracuję razem z moimi **sąsiadami**.

8. Idę na spacer ze swoim **psem**.

9. **Książka** leży pod **płaszczem**.

10. Zenon stoi za **samochodem**.

11. Interesuję się starymi **samochodami**.

12. Interesuję się **starymi** samochodami.

13. Zajmuję się literaturą **angielską**.

14. Ciągłe kłócę się z moim **kolegą**.

15. Lubię z **tobą** spotykać się.

16. Lubię z tobą **spotykać się**.

17. Ta pani to moja **szefowa**.

18. Ona zajmuje się **dziećmi**.

19. Uczę się w **bibliotece** z moją **koleżanką**.

20. Co robisz z tymi **butami**?

21. Zygmunt stoi przed **bankiem**.

22. Spotkałem go między **domem** a

uniwersytetem.

23. Można podawać naleśniki z **dżemem** i

syropem.

24. Wrocę za **godzinę**.

25. Wróciłem przed **chwilą**.
26. To jest wszystko, co **wiem**.
27. Nie zgadzam się z **tobą**.
28. Jaką **książkę** polecasz?
29. **Warszawa** jest większa niż **Kraków**.
30. Często chodzę do **teatru**.
31. Pójdę tam **dziś wieczorem**.
32. Ona często chodzi na **koncerty**.
33. Przyjadę po **ciebie** o **ósmej**.
34. **Łatwiej** jest jechać **samochodem**.
35. On wygląda **lepiej** niż pamiętałem.
36. To jest **najgorszy** film jaki widziałem.

Jagody berries

Poland is one of the world's largest berry-producing countries. In order, left to right, top to bottom: **jeżyna** blackberry, **borówka** bilberry, **poziomka** field strawberry, **borówka czarna** black bilberry, **malina** raspberry, **śliwka** plum

6. LEKCJA SZÓSTA

Mini-Lekcja: *The Vocative case*

In theory, the Vocative case may be formed from any noun, but in practice it is mainly used with first names of people (or pets) when addressing or calling them. Except for certain situations, one may just as easily use the Nominative case in such function. Adjectives do not have special Vocative forms, different from the Nominative. The rules for forming the Vocative case, using names for people as examples, are as follows:

1. For masculine nouns, the Vocative is like the Locative (Mini-Lesson 3): **Jan Janie, Paweł Pawle, Zenon Zenonie, Marek Marku, Juliusz Juliuszu**, and so on. Exception: **Bóg God, Ł Bogu, V Boże**.

2. Neuter nouns do not have special Vocative forms, different from the Nominative.

3. Feminine non-personal nouns in **-a**, and formal feminine personal names, form the Vocative in **-o**: **Barbara Barbaro, Ewa Ewo, Maria Mario**, and so on.

4. Feminine affectionate first names form the Vocative in **-u**: **Basia Basiu** (from **Barbara**), **Ela Elu** (from **Elżbieta**), **Ewunia Ewuniu** (from **Ewa**), **Zosia Zosiu** (from **Zofia**), and so on.

5. For feminine nouns that do not end in **-a**, i.e., end in **-o**, the Vocative is like the Locative: **mysz myszy mouse, noc nocy night, wolność wolności freedom, pani pani lady**.

Some rules for using the Vocative case are as follows:

a. The Vocative is obligatory when a first name is used to address a person in combination with the titles **pan** or **pani**, whose Vocatives are **panie** and **pani**, respectively:

Dzień dobry, panie Karolu (pani Mario)!

b. The Vocative is used in the greeting part of a letter:

Droga Moniko! Dear Monica, Drogi Bracie dear brother.

c. The Vocative of formal first names may be used, but its overuse sounds pompous:

Gdzie byłeś, Pawle (equally good or better, **Paweł**)? *Where were you, Paweł?*

Mario! (equally good or better, **Maria!**) **Cieszę się, że tu jesteś.** *Maria! I'm glad you're here.*

d. With affectionate first names and other affectionate words, especially when feminine, the Vocative is the more usual form in direct address:

Cześć, Marysiu!

Ty głuptasiu! *You silly!*

Konwersacje uzupełniające

A. Przed biblioteką *in front of the library*

-Jak wygląda twoja narzeczona (twój
nacieczony)?	<i>What does your fiancée (fiance) look like?</i>
-Ona (on) ma jasne włosy i ciemne oczy,
tak jak ja.	<i>She (he) has light hair and dark eyes, like
me.</i>
-Czy ona (on) też nosi okulary?	<i>Does she (he) also wear glasses?</i>
-Nie, ona (on) ma jeszcze gorszy wzrok niż
ja, ale nosi soczewki.	<i>No, she (he) has even worse sight than I do,
but wears contacts.</i>
-Myślę, że widziałem (widziałam) cię z nią
(nim) wczoraj przed biblioteką.	<i>I think I saw you with her (him) yesterday in
front of the library.</i>
-To bardzo możliwe. Często tam chodzimy.
Uczymy się tam razem.	<i>That's quite possible. We often go there. We
study there together.</i>

ciemny *aj* dark. jasny *aj* light-colored, bright. możliwy *aj* possible. nosić –szę –sisz *indet* carry. Wear. oko *n* eye, oczy eyes. okulary *pl form* eyeglasses. soczewki *pl form* contact lenses. włosy *pl-form* hair. wzrok *mi* sight

B. Przy lunchu

- Cześć, Zosiu!	<i>Hi, Zosia!</i>
- Wieśku! Jak leci?	<i>Wiesiek! How's it going?</i>
- Po staremu. Słuchaj, czy masz dla mnie
trochę czasu?	<i>Same old thing. Listen, do have a bit of time
for me?</i>
- Teraz nie, ale jestem wolna na lunch <na
obiad> za godzinę.	<i>Not now, but I'm free for lunch <for dinner>
in an hour.</i>
- Świetnie, zapraszam cię. Chcę cię o coś
zapytać.	<i>Great, I'm inviting you. I want to ask you
about something.</i>
- Możesz zapytać teraz.	<i>You can ask now.</i>
- Nie, wolę przy lunchu <przy obiedzie>.	<i>No, I prefer to during lunch <dinner>.</i>

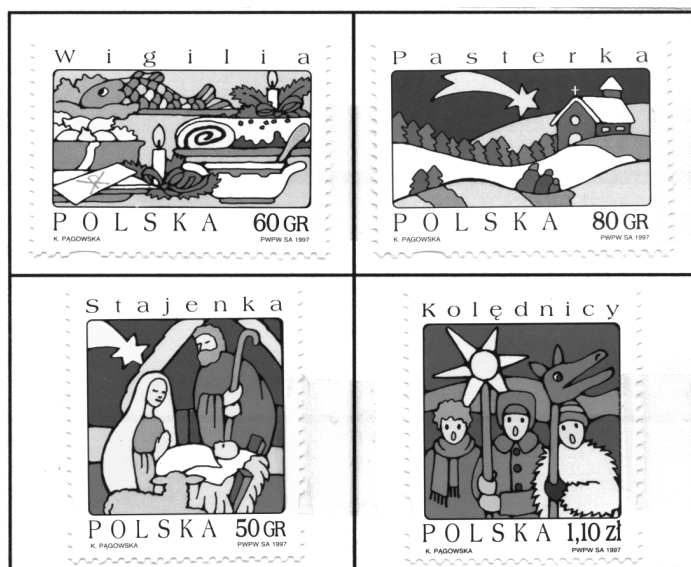
jak leci? How's it going? po staremu. same old thing. lunch "lancz". przy lunchu at lunch. obiad *mi* dinner (late mid-day meal). L obiedzie. przy *prep+L* at, near, during. zaprosić –szę –sisz *pf, impf* zapraszać invite

6. LEKCJA SZÓSTA

C. Sztuczna choinka

- Kasiu, czy twoja rodzina obchodzi tradycyjne polskie Boże Narodzenie? *Kasia, does your family observe a traditional Polish Christmas?*
- Częściowo tak. Jemy tradycyjną kolację wigilijną i śpiewamy kolędy. *Partially yes. We eat a traditional Christmas Eve supper and sing carols.*
- Macie choinkę z prezentami? *Do you have a Christmas tree with presents?*
- Tak, oczywiście, z tym, że choinka jest sztuczna. *Yes, of course, except that the Christmas tree is artificial.*

obchodzić -dę -dzisz *impf (here:)* observe (a holiday, etc.). **tradycyjny** *aj* traditional. **Boże Narodzenie** Christmas. literally, God's birth. **choinka** -nek *f* Christmas tree. **kolęda** *f* carol. **Wigilia** *f* Christmas Eve. *aj* **wigilijny**. **z tym, że** *conj* except that. **sztuczny** *aj* artificial.

kolednicy *carolers*, **Pasterka** *midnight Christmas mass*, **stajenka** *manger*, **Wigilia** *Christmas Eve*.

Kim jesteś? *Who are you?* Poster advertising a self-realization seminar.

A decorative **brama wejściowa** (entry gate), on Narutowicz Street in Łódź—again, marred by posters.